

NUORTEN PARLAMENTTI 2004 *Raportti*

Nuorten parlamentti 2004

Kerhokeskus - koulutyön tuki ry

KIRJOITTAJA: Tiina Karhuvirta

SUMMARY: Merja Laaksonen

OKTIIGEASSU: Irma Laiti

VUÄNÖŠ: Katri Fofonoff

VALOKUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki, Eduskunta / Heikki Rajala

JULKAISIJA: Kerhokeskus - koulutyön tuki ry

KUSTANTAJA: Eduskunta

TAITTO: Anssi Kähärä / Luxus

PAINO: Edita 2005

ISBN 952-9759-66-5

KANNEN JA TAKAKANNEN KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

SISÄLLYS

- 05 Alkusanat**
- 06 Taustaa**
- 08 Nuorten parlamentti -toiminnan tavoitteet**
- 10 Nuorten parlamentti -toiminnan pedagogisia periaatteita**
- 11 Nuorten parlamentti 2003**
- 11 KOULUTUS
- 11 OPPILASTILAISUUDET
- 12 TIEDOTUS
- 14 Nuorten parlamentti 2004**
- 16 MONIPUOLISET KERHOAINEISTOT KOULUTUSTEN LISÄKSI
- 16 Kerhoaineistot
- 18 Koulutus
- 19 PARLAMENTTIKERHOT
- 21 Nuorten parlamentin istuntoon 16.4.2004 osallistuneet koulut
- 23 Parlamenttikerhojen toiminta
- 24 Sylvään koulun Nuorten Parlamenttikerho
- 27 Ehnroosin koulun parlamenttikerho Nuorten parlamentin täysistunnossa 2004
- 28 Hakarinteen koulun ja Höjdens skola från Tenalan Nuorten parlamentti -kerhomalli
- 29 Ikimuistoinen päivä nuorille ja opettajille**
- 29 NUORTEN PARLAMENTTI -PÄIVÄ 16.4.2004
- 31 Arvoisa puhemies!**
- 31 NUORILLE TÄRKEÄT AIHEET KYSYMYKSISSÄ
- 32 AJANKOHTAISET TEEMAT NUORTEN KYSYMYKSISSÄ
- 33 Tiedottaminen kerhonojajille ja kerholaisille**
- 35 Aktiivisia vaikuttajanuoria kasvattamassa**
- 36 Lähteet**
- 37 Summary**
- 41 Oktiigeassu**
- 44 Vuänöš**
- 47 Liitteet**
- 47 PÄIVÄJÄRJESTYS
- 50 ISTUMAJÄRJESTYS

Hyvät peruskoulun yläasteen oppilaat

Kansalaisten aktiivisuus on oleellinen osa demokratiaa – kansanvaltaa. Suomen edustuksellinen demokratia toimii kansalaisten varassa ja tuella. Tarvitaan kanavia mielipiteiden vaihdolle ja keskustelulle, miten kansanedustajain ottaa huomioon kansalaisten mielipiteet.

Takana ovat kevään eduskuntavaalit, jossa kansa valitsi neljäksi vuodeksi edustajansa. Te yläasteen oppilaat voitte vaikuttaa eduskunnan kokoonpanoon muutamien vuoden kuluttua, mutta aktiivisia vaikuttajia, asioihin perehtyjä sekä kantaa ottavia nuoria Te voitte olla jo nyt. Viimeistään siirtyessänne jalka-opintoihin lukioiden tai ammatillisiin oppilaitoksiin voitte osallistua toimintaan oppilaskunnissa, joita on jokaisessa toisen asteen oppilaitoksessa. Mikäli kunnassanne on nuorisovaltuusto, nuorisoparlamentti tai muu väylä, jossa nuoret voivat vaikuttaa jo ennen äänestysaikaa, voitte osallistua niiden toimintaan sekä hankkia sitä kautta kokemusta yhteisten asioiden hoitamisesta.

Nuorten parlamentti -hankkeen oleellisena osana on aktiivisesti toimivat parlamenttikerhot. Toivon, että koulut näkevät hankkeen yhtenä väylänä kasvattamaan yhteiskuntaamme osallistuvia nuoria. Parlamenttikerhoissa koululaiset voivat harjoitella aktiivisen kansalaisen tärkeitä taitoja, kuten mielipiteiden vaihtoa yhteiskunnallisista asioista, väittelyn pelisääntöjä, mielipidekirjoittamista sekä osallistamista koulun ja lähiyhteisön asioiden hoitamiseen.

Ensi keväänä Nuorten parlamentin istunto toteutetaan täällä eduskunnassa jo neljännen kerran. Aikaisemmissa istunnoissa on joka kerta noussut esille tärkeitä teemoja, joihin Te nuoret olette halunneet valtionneuvoston jäsenten mielipiteitä. Te olette tuoneet esille raikkaita ja tuoreita näkökantoja – sellaisiakin, joita ei täällä eduskunnassa päivittäin kuule.

Me parlamentaarit olemme ylpeitä suomalaisesta parlamentarisesta, johon vuoden 2000 perustuslakiuudistus on tuonut myös aivan uusia elementtejä. Eduskunnan asemaa on vahvistettu mm. hallituksen muodostamisessa. Perustuslain soveltamisesta saadut kokemukset ovat vahvistaneet käsitystä, että uudistus on ollut onnistunut ja toimiva.

Nuorten parlamentin istuntopäivä on 16.4.2004 täällä eduskunnassa. Tuona päivänä 199 parlamenttikerholaista voi kyselytunnilla esittää ministereille kysymyksiä nuorille tärkeistä asioista. Olen varma, että päivä jää mieleenne sykähdyttävänä kokemuksena.

Hyvät peruskoulun yläasteen oppilaat, tervetuloa parlamenttikerhoihin ja eduskuntaan.

Pavo Lippinen
Eduskunnan puhemies

ALKUSANAT

»Oikeastaanhan kaikki yhteiskunnassa pyörii politiikalla, joten ehkä siitä kannattaisi olla hiivenen kiinnostunut ja vaikuttaa äänestämällä. Ymmärrän kyllä, miksi sitä sanotaan kansalaisvelvollisuudeksi, ja jos ei ole edes koittanut vaikuttaa äänestämällä, lienee turha valittaa, kun väärät ihmiset tekevät väärää päätöksiä» (N), kirjoitti eräs nuori demokratia-aiheisessa kirjoituskilpailussa vuonna 2003 (Lundblom 2003)

Kädessäsi oleva julkaisu on raportti Nuorten parlamentti -toiminnasta vuosilta 2003 ja 2004. Parlamenttikerhojen toiminta huipentuu joka toinen vuosi eduskunnassa järjestettävään Nuorten parlamentti -istuntoon. Valmistautuminen istuntoon on pitkä prosessi, jotta kerhollaiset pystyvät parhaalla mahdollisella tavalla

hyödyntämään kaikkia niitä ideoita, joita keskustelut kerhonohtajan ja kerholaisten kanssa on tuottanut. Kerhojen pääasiallinen tavoite ei ole pelkästään istuntoon valmentautuminen, vaan yleisesti yhteiskunnan päätöksentekoon tutustuminen, kiinnostuksen herääminen kaikkien kansalaisten yhteisten asioiden hoitamiseen.

Nuorten parlamentti -istuntopäivänä saattoi vain ihastella sitä intoa ja rohkeutta, joka kuvastui nuorista »parlamentaarikoista» eduskuntatalossa.

Julkaisuun on koottu kolmen eri parlamenttikerhon kuvaus toiminnastaan. Kiitän kirjoittajia sekä kaikkia käsikirjoitusta lukeneita ja kommentoineita henkilöitä.

Lokakuussa 2004,
Tiina Karhuvirta

TAUSTAA

Edustuksellinen demokratia on suomalaisen yhteiskunnan perusta. Huoli äänestysaktiivisuuden alhaisuudesta kansalaisten ja erityisesti nuorten keskuudessa on herättänyt kysymyksen keinoista turvata demokratian tulevaisuus. Puheenaiheeksi on noussut demokratiavaje, joka koskettaa erityisesti kunnallista päätöksentekoa. Äänestysprosentti jäi vuoden 2004 kunnallisvaaleissa edelleen alhaiseksi (58,6 %). Positiivista kehitystä on kuitenkin tapahtunut nuorten kohdalla – nuorten, alle 30-vuotiaiden osuus on 11,3 % – vastaava luku edellisissä vaaleissa oli 10,4 %.(www.tilastokeskus.fi/til/kvaa/2004/kvaa_2004_2004-09-27_tie_001.html). Nuorten äänestämättömyys on ongelma Suomessa, samoin myös yleisesti eurooppalaisten nuorten keskuudessa. Demokratia tarvitsee toimiakseen aktiivisia, vaikuttamishaluisia ihmisiä.

Kevään 2003 eduskuntavaaleja tarkasteltaessa ilmeni, että yhdeksän kymmenestä nuoresta oli sitä mieltä, että äänestämällä voi vaikuttaa. Kansalaisvelvollisuutena äänestämistä piti 65 % nuorista. Äänestyskäyttäytymisen perusteella havaittiin, että 18–30 -vuotiaiden nuorten ikäluokka muodostaa selvästi erilaisen äänestäjäskupolven. Selkeän enemmistön tutkimuksen valossa muodostavat ns. »vetäytyjät», joiden haluttomuus äänestää vaaleissa ja haluttomuus toimia poliittisesti on tutkijoille vielä kysymysmerkki. (Nurmela ja Pehkonen, 2003)

Pia Lundbom pohti samaa kirjoituksessaan »*Hei kaveri – millä välineillä äänestät? Mitä demokratia, vaalit ja poliittisen osallistumisen keinot merkitsevät nuorille?*» sitä, kuinka nuorille tarjottaisiin kansalaispätevyyskokemuksia. Hän oli tutkinut Allianssin Nuorisovaalit 2003

-hankkeen yhteydessä järjestetyn kirjoituskilpailun tekstejä, joita 14–19 -vuotiaat olivat kirjoittaneet. Kirjoittajat olivat kaivanneet poliitikoilta selkeää puhetta ja tarkempia tietoja siitä, miten päätöksenteko etenee suomalaisessa poliittisessa järjestelmässä.

Demokratiaan, vaikuttamiseen ja osallistumiseen liittyvään teemaan soveltuva opetusmenetelmä on enemmän toiminnallinen kuin tiedollinen. Civics-tutkimus (2001) osoittaa, että peruskoulun päättövaiheessa olevien suomalaisten nuorten yhteiskunnalliset perustaidot ja -valmiudet ovat hyvät, mutta tiedot eivät kuitenkaan ulotu syvemmälle demokratian olelukseseen. Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistutaan vähän tai ei lainkaan.

Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattaminen on ollut koululaitoksen haasteena kauan. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden (1994) mukaan »*peruskoulun toiminnan tavoitteena on kehittää oppilaissa sellaisia asenteita ja valmiuksia, jotka luovat edellytyksiä toimia aktiivisena, kriittisenä ja vastuuntuntoisena kansalaisyhteiskunnan jäsenenä.*» Oppilaille on annettava mahdollisuus tutustua käytännössä yhteiskunnan toimintoihin sekä harjoitella yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamista.

Nuorten parlamentti -toimintaan osallistuvat nuoret pääsevät näkemään suomalais-ta päätöksentekomallia, he tutustuvat siihen, kuinka päätöksiä valmistellaan. Kysymysten valmistelu ministereille edellyttää varsin laajaa tietopohjaa, jota ei peruskoulun päättöluokilla olevalla vielä ole. Nuorten parlamentti tarjoaa mahdollisuuden »kansalaispätevyyskokemukseseen» ja se vahvistaa nuoren näkemystä vaikuttamisen mahdollisuudesta.

Ensimmäinen Nuorten parlamentin suullinen kyselytunti järjestettiin eduskunnan täysistuntosalissa perjantaina 15. päivänä toukokuuta 1998. Aloitteen Nuorten parlamentin järjestämisestä teki eduskunnan puhemies *Riitta Uosukainen*, joka vastasi myönteisesti kesäkuussa 1997 Ranskan kansalliskokouksen puhemies *Laurent Fabiuksen* tekemään aloitteeseen EU-maissa toteutettavasta Lasten parlamentista.

Hankkeeseen on alusta lähtien liittynyt kiinteänä osana kouluissa järjestettävä kerhotoiminta. Parlamenttikerhoissa on tutustuttu politiikan asiakysymyksiin, seurattu vaaleja sekä tutkittu lainsäädäntöä ja osallistuttu kunnanvaltuustojen kokouksiin. Kerhoja on perustettu yläasteen kouluihin. Kerhoihin on valtaosaltaan osallistunut koulun 9. luokan oppilaita. Kerhoissa on käsitelty edustuksellista demokratiaa, eduskuntalaitoksen historiaa, rakennetta ja nykyistä toimintatapaa.

Parlamenttikerhot ovat valmentaneet osallistujia eduskunnassa pidettäviin Nuorten parlamentti –istuntoihin joka toinen vuosi. Parlamenttikerhot ovat valinneet aiheet sekä muotoilleet ministereille esitettävät kysymykset.

Vuonna 2004 järjestetty Nuorten parlamentin suullinen kyselytunti oli järjestyksessään neljäs. Aikaisemmat suulliset kyselytunnit ovat olleet vuosina 1998, 2000 ja 2002.

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

NUORTEN PARLAMENTTI -TOIMINNAN TAVOITTEET

»Kansalaisten aktiivisuus on oleellinen osa demokraattisen järjestelmän toimivuutta.»

(BREDEBERG, 2003)

Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (2004) erittäin keskeiseksi on nostettu aihekokonaisuudet. Aihekokonaisuuksien käsitteelyyn varataan aikaa eri oppiaineista. Tuntijaossa on lisätty yhteiskuntaopin oppitunteja. Uusissa opetussuunnitelman perusteissa monipuolinen oppilaskerhotoiminta katsotaan tärkeäksi osaksi koulun toimintaa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa yhtenä aihekokonaisuutena on osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, jonka päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista, kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaiden kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoisiksi, yhteistyökykyisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi sekä auttaa oppilaita muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on että oppilas oppii:

- ▶ ymmärtämään koulu yhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- ▶ muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- ▶ osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa koulu yhteisössä ja paikallisyhteisössä
- ▶ kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja, toimimaan pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan toiminnan vaikuttavuutta
- ▶ sisäisen yrittäjyyden valmiuksia ja oppii tuntemaan yritystoimintaa.

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

Aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä ovat mm:

- ▶ erilaiset osallistumis- ja vaikuttamiskeinot demokratiassa
- ▶ verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- ▶ osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi.

Nuorten parlamentti -toiminnan tavoitteena on tarjota opettajille toimintatapa, jolla oppilaita voi aktivoida ja rohkaista keskustelemaan ja väittelemään sekä arviomaan ja tutkimaan yhteiskunnallisia teemoja. Aihe soveltuu hyvin eri oppiaineiden väliseen integrointiin. Se voi antaa »politiikalle inhimilliset kasvot» – toisin sanoen auttaa oppilaita ymmärtämään edustuksellisen demokratian toimintaa ja sitä kautta vahvistaa nuorten halua osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan. Toiminta koulussa, yhteistyö eri oppiaineiden välillä sekä mahdollinen yhteistyö eri koulujen välillä avartaa koulun toimintakulttuuria. Nuorten parlamentti -toiminnan tavoitteeksi on vuonna 2003 asetettu toimintamallin ulottaminen koko peruskoulun päättövaiheessa olevalle ikäluokalle.

Nuorten parlamentin tavoitteena on turvata nuorten kasvu aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen, joka on myös yksi tavoite 25.9.2003 hyväksytyssä kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa.

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

NUORTEN PARLAMENTTI -TOIMINNAN PEDAGOGISIA PERIAATTEITA

Hankkeen toteuttamisessa noudatetaan seuraavia pedagogisia periaatteita:

- ▶ lisätään oppilaiden elämyksellisiä oppimiskokemuksia
- ▶ lisätään oppilaiden tietämystä omista vaikuttamisen mahdollisuuksista koulun toimintaympäristössä ja paikallisympäristössä
- ▶ motivoidaan oppilaita ja heidän ohjaajiaan Suomen poliittisen järjestelmän tuntemukseen
- ▶ innostetaan oppilaita ja heidän ohjaajiaan perinteistä koulutyötä perusteellisempaan työskentelyyn ja kiinnostumaan yhteiskunnallisista aiheista
- ▶ ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia tietolähteitä kerho- ja koulutyössä
- ▶ motivoidaan ja innostetaan seuraamaan ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua
- ▶ lisätään kiinnostusta asioiden taustoihin
- ▶ pyritään luomaan oppilaille myönteinen käsitys positiivisen vaikuttamisen keinoista ja mahdollisuudesta
- ▶ annetaan välineitä tarkastella suomalaisuutta ja suomalaista kulttuuria osana Eurooppaa

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

NUORTEN PARLAMENTTI 2003

»...jo yläaste-ikäisille nuorille tulisi tarjota kunnollista yhteiskunnallista opetusta ja saada heidät kiinnostumaan politiikasta. Yläaste-ikäiset kuitenkin ovat siinä iässä että heihin voi vielä vaikuttaa mutta kuitenkin he pystyvät ajattelemaan omilla aivoillaan, jos vain haluavat.»

(HAKANEN, 2003)

Koulutus

Nuorten parlamentin toiminta jatkui heti syksyllä 2002. Silloin järjestettiin mukana olleille kerhonohjaajille koulutusta yhteistyössä Eduskunnan kirjaston kanssa. Koulutuksen aiheena olivat eduskunnan, valtioneuvoston sekä EU:n internetsivut ja niiden hyödyntäminen kouluopetuksessa. Koulutukset olivat 7.10., 4.11. ja 2.12. 2002 Yhteensä koulutukseen osallistui 37 opettajaa. Kouluttajina toimivat *Heikki Vaakanainen*, *Sari Pajula*, *Kristiina Hakala* ja *Päivi Erkkilä* Eduskunnan kirjastosta ja *Tiina Karhuvirta* Kerhokeskus – koulutyön tuki ry:stä. Koulutuksen tavoitteena oli käytännönläheisyys. Kurssilaisilta kerättyjen palautteiden mukaan tavoite saavutettiin – opettajat kokivat, että koulutuksessa käsiteltiin sellaisia aiheita, joita he voivat soveltaa kerhoissaan ja luokissaan. Kerhojen toiminnan tueksi toimitettiin inter-

netistä tulostettavissa ollut Vaalit 2003 -materiaali. Materiaaliin kerättiin tehtäviä, joiden avulla kerhot saattoivat tutustua ehdokasaseteluun, kampanjointiin, väittelyihin, äänestämiseen ja ääntenlaskentaan, vaalirahoitukseen sekä vaalimainontaan. Työryhmänä materiaalin tuottamisessa toimivat *Vesa Vihervä*, Historian ja yhteiskuntaopettajien liitosta, *Marja Rikama*, Äidinkielen opettajien liitosta ja *Virve-Anita Martamo*, Suomen opinto-ohjaajien liitosta. Kerhoja kannustettiin osallistumaan kevään 2003 aikana Nuorisovaaleihin ja toimimaan koulun äänestysvirkaileijoina.

Oppilastilaisuudet

Kerhoja aktivoitiin järjestämällä oppilastilaisuuksia. Kerhojen toiminnassa on haasteena erityisesti toiminta niinä vuosina, jolloin suulista kyselytuntia ei järjestetä. Kerhojen aktivi-

teetin säilyttämiseksi järjestettiin yhteistyössä eduskunnan kanssa Nuorten parlamentin oppilastilaisuuksia. Oppilastilaisuudet sisälsivät Eduskuntatalon esittelyn ohella luennon kansanedustajien työskentelystä istuntosalissa sekä luennon eduskunnan tiedotustoiminnasta.

Oppilastilaisuuksia järjestettiin ajalla 31.3.-28.4.03 yhteensä neljä. Aikaisemmat kokemukset olivat osoittaneet, että tämänkaltaisiin tilaisuuksiin noin 20 hengen ryhmäkoko on sopivin. Tilaisuuksiin osallistui lähes 100 henkeä. Ryhmäkoon rajoittaminen aiheutti sen, että moni Nuorten parlamentti -kerho jäi oppilastilaisvierailun ulkopuolelle. Halua ja mahdollisuutta toimintaan on. Oppilaiden arviot tilaisuuksista olivat pääosin erittäin myönteisiä; tosin moni olisi halunnut seurata myös täysistuntotyöskentelyä.

Ruotsinkielisille kerhoille tarjottiin eduskuntatutustumisen ruotsiksi.

Tiedotus

Koska Nuorten parlamentin toiminta jatkui myös keväällä 2003, postitettiin Nuorten parlamentista esite yläasteen kouluihin. Nuorten parlamentin koulutukset olivat esillä Kerhokeskuksen tavanomaisissa tiedotuskanavissa.

Tiina Karhuvirta haastatteli puhemies *Riitta Uosukaista*. Haastattelu kuvineen julkaistiin Opettaja-lehdessä ja SOPO NEWSissa alkukevästä 2003.

Nuorten parlamentti -toiminnan tiimoilta tehtiin vuonna 2003 yhteistyötä niin Opetushallituksen osallisuushankkeen kuin Suomen Kuntaliiton nuorisoyksikön kanssa. Hanke tarjosi kummallekin yhteisölle valmiin olemassa olevan väylän kanavoidsa 8. ja 9. -luokkalaisten

vaikuttamisprojekteja koskemaan myös valtakunnallista osallistumista ja vaikuttamista. Näille ryhmille Nuorten parlamentti tarjosi oivan jatkumon vaikuttamisen spiraalissa – koti, koulu, kunta, valtakunta.

Nuorten parlamentin neuvottelukunta oli kokouksessaan 23.10.2002 asettanut tavoitteekseen lisätä osallistujia Itä-Suomesta ja pohjoisimmasta Suomesta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tehtiin yhteistyötä Itä-Suomen lääninhallituksen ja Lapin lääninhallituksen kanssa. Yhteistyö kantoi hedelmää ja itäsuomalaiset samoin kuin Lapin läänin kunnat osallistuvat Nuorten parlamenttiin aikaisempia vuosia aktiivisemmin.

Nuorten parlamentti -toiminnasta julkaistiin Opettaja-lehdessä 12.9.2003 ilmoitus. Lokakuussa yläasteiden kouluille lähetettiin hankkeesta esite. Opetushallitus, Suomen Kuntaliitto ja eduskunnan puhemies lähettivät lokakuun aikana asiasta kirjeen peruskoulujen yläasteille. Ilmoittautumisajan umpeutuessa 3.11.2003 ilmoittautuneita kerhonohtajia oli yhteensä 112.

NUORTEN PARLAMENTTI 2004

»Nuoret haluavat toimintaa, selkeitä vastauksia ja rehellisyyttä. Kukaan ei tietenkään oleta muutosten tapahtuvan yhdessä yössä. Päätöksenteko ja niiden toimeenpaneminen vaatii aikaa, mutta niiden on tapahduttava jossain vaiheessa. En usko nuorten saamisen äänestyskoppeihin olevan kovinkaan vaikeaa. Meille täytyy vain antaa hyvä syy mennä sinne.» (N)

(LUNDBOM, 2003)

Nuorten Parlamentin toteuttamisen tueksi eduskunnan puhemiesneuvosto asetti 19.10.1999 työryhmän. Vuonna 2002 työryhmän tehtävät eriytettiin neuvottelukunnan ja työryhmän kesken siten, että neuvottelukunnan tehtävänä oli ohjata Nuorten Parlamentti -toiminnan suunnittelua ja kehittämistä. Työryh-

mä keskittyy erityisesti toiminnan materiaalien linjaamiseen, tiedottamiseen sekä yhteistyökysymyksiin ja Nuorten parlamentti -istunnon suunnitteluun ja toteuttamiseen. Nykyinen neuvottelukunnan koostumus noudattaa eduskunnan puhemiesneuvoston asettaman työryhmän koostumusta.

KUVA: Heikki Rajala / Eduskunta

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

Neuvottelukuntaan kuuluvat:

- ▶ PUHEENJOHTAJA Tuula H. Laaksovirta, Eduskunta
- ▶ SIHTEERI Päivi Erkkilä, Eduskunta
- JÄSENET:
 - ▶ Minna Riikka Järvinen, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
 - ▶ Anneli Kangasvieri, Suomen kuntaliitto
 - ▶ Tiina Karhuvirta, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
 - ▶ Aslak Lindström, Opetushallitus
 - ▶ Riina Nevamäki, Valtioneuvoston kanslia
 - ▶ Maija-Leena Paavola, Eduskunta
 - ▶ Immo Parviainen, Opetusministeriö
 - ▶ Anne-Eeva Pekkola, Eduskunta
 - ▶ Eeva-Riitta Pirhonen, Opetusministeriö
 - ▶ Outi Salo, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
 - ▶ Liisa Souru, Opetusalan ammattijärjestö OAJ

Nuorten parlamentti -työryhmän kokoonpano on seuraava:

- ▶ PUHEENJOHTAJA Minna Riikka Järvinen, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
- ▶ SIHTEERI Tiina Karhuvirta, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
- JÄSENET:
 - ▶ Pekka Iivonen, Opetushallitus
 - ▶ Päivi Erkkilä, Eduskunta
 - ▶ Jorma Kauppinen, Opetushallitus
 - ▶ Tuula H. Laaksovirta, Eduskunta
 - ▶ Maija-Leena Paavola, Eduskunta
 - ▶ Immo Parviainen, Opetusministeriö
 - ▶ Anne-Eeva Pekkola, Eduskunta
 - ▶ Johanna Selkee, Suomen kuntaliitto

MONIPUOLISET KERHOAINEISTOT KOULUTUSTEN LISÄKSI

Kerhoaineistot

Keväällä 2003 koottiin asiantuntijaryhmä suunnittelemaan kirjallisesti tuotettavaa materiaalia. Kirjoittajaksi valittiin *Najat Ouakrim-Soivio*, joka on toiminut Nuorten parlamentin projektipäällikkönä vuosina 2000 ja 2001. Teemaksi valittiin vaikuttaminen erityisesti nuorten näkökulmasta katsoen. Asiantuntijaryhmään kuuluivat:

- ▶ Minna Riikka Järvinen, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
- ▶ Sanni Grahn, Suomen Lukiolaisten Liitto
- ▶ Tiina Karhuvirta, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
- ▶ Reetta Kuosmanen, Sakki ry
- ▶ Virve-Anita Martamo, Suomen opinto-ohjaajat SOPO
- ▶ Marja Rikaniemi, Äidinkielen opettajain liitto
- ▶ Vesa Vihervä, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto

Julkaisu kirjoitettiin siten, että sitä on mahdollista käyttää niin peruskoulun päättöluokilla kuin toisen asteen opetuksessakin. Julkaisun tavoitteena on antaa perustietoja julkisen sektorin, koulu yhteisön, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta siten, että nuoret ymmärtävät rakentavansa valinnoillaan sekä omaa että yhteistä tulevaisuutta. Nimekseen julkaisu sai Nuoret ja vaikuttaminen: materiaali Nuorten parlamentti -kerhoille.

Kerhonojajaajille koottiin materiaalipaketti, joka toimitettiin kerhoille marraskuun puoleenväliin mennessä. Pakettiin kuuluivat:

- ▶ Nuoret ja vaikuttaminen -kirja
- ▶ Suomen eduskunta -kirja
- ▶ Näin syntyy laki -esite
- ▶ Z-card eduskunnasta

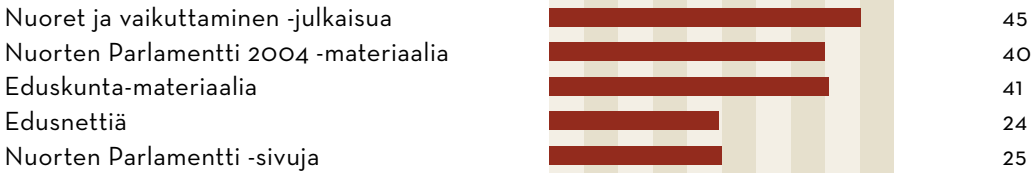
Lisäksi kerhoille tarjottiin verkossa Nuorten parlamentin perusmateriaalina toimiva ajan-kohtaistettu Nuorten parlamentti -aineisto sekä Edusnet, joka on eduskunnan tuottamana internet-sivusto.

Ruotsinkielellä oli saatavissa verkossa julkaistu Ungdomsparlamentet 2004 sekä ruotsinkieliset eduskunta-materiaalit. Nuoret ja vaikuttaminen -kirjaa ei käännetty ruotsiksi.

Arviot materiaalista perustuvat istuntopäivänä jaettuun palautelomakkeeseen (lomakkeenä), joka oli tarkoitettu sekä ohjaajille että oppilaille.

Opettajat ja ohjaajat käyttivät yhtä paljon Nuoret ja vaikuttaminen -julkaisua ja Nuorten parlamentti 2004 -aineistoa. Nuorten parlamentti 2004 -aineistoa käytettiin ennakoitua enemmän; aineiston ulkoasuun ja kuvittamiseen ei juurikaan panostettu, mikä saattaa osaltaan selittää opettajilta ja ohjaajilta tulleet hiekkat arviot materiaalien visuaalisuudesta. Huomattavaa on, että Nuoret ja vaikuttaminen -julkaisua on käytetty kerhotoiminnan lisäksi materiaalina yhteiskuntaopinopetuksessa.

Mitä Nuorten Parlamentti -materiaaleja käytit?

Mitä Nuorten Parlamentti -materiaalia käytit eniten?

Nuorten ja opettajien mielipiteet materiaalien asiasisällöstä olivat samansuuntaiset – opettajat tosin arvioivat materiaalin asiasisällöt paremmiksi kuin nuoret itse. Aineistot olivat kummankin vastaajaryhmän mukaan ajankohdaisia, kiinnostavia, hyödyllisiä, informatiivisia ja sisällöltään monipuolisia – nämä arvioitiin hyväksi tai erinomaiseksi reilusti yli 50 % palautteessa. Kaikki vastaajat arvioivat tehtävienkin pääosin hyviksi tai erinomaisiksi.

Vertailtaessa koko ryhmää pelkästään opettajien ryhmään materiaalien hyödyntämisessä eroja on oikeastaan eduskuntamateriaalin

osalta. Opettajien vastauksissa Nuoret ja vaikuttaminen -julkaisu ja Nuorten parlamentti 2004 -aineisto olivat yhtä suosittuja. Ryhmä, jossa olivat myös oppilaat mukana eduskuntamateriaali ja Nuorten parlamentti 2004 -aineistot olivat käytännössä yhtä suosittuja. Kyselystä kuitenkin ilmeni, että varsin runsaalle materiaalituotannolle oli tarvetta – niin painetulle (Nuoret ja vaikuttaminen -julkaisu ja eduskunta-materiaali) kuin netissä julkaistuille (Nuorten parlamentti 2004 -aineisto sekä Edusnet ja Nuorten parlamentin sivustot).

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Pekka Sakki / Eduskunta

Koulutus

Kerhonojajaille järjestettiin koulutustilaisuus 24.11.2003 Tampereella. Tilaisuuden aiheena oli »tieto nuorten vaikuttamisen tukena». Tilaisuudessa käsiteltiin Tampereen nuorisofoorumia, Nuoret ja vaikuttaminen -kirjaa sekä Edusnetiä. Tilaisuuteen ilmoittautui 21 parlamenttikerhonojajaa. Tilaisuudesta kerätyn arvion mukaan osa olisi toivonut käytännön ohjeita kerhojen pitämiseen. Tätä toivoivat erityisesti ensimmäistä kertaa mukana olevat opettajat. Toisaalta suurin osa arvioi koulutuksen olleen hyvin hyödyllinen oman kerhonsa kannalta. Tulevalta koulutukselta toivottiin eduskunta-asioiden syventämistä erityisesti EU-asioidin ja valiokuntatyöskentelyyn. Koulutusta toivottiin myös käytännön kerhotyöhön.

Eduskunnan auditoriossa järjestettiin 29.3.2003 Nuorten parlamentin koulutusti-

laisuus, johon ohjaajien lisäksi kutsuttiin myös kerholaisia. Tavoitteena oli aktivoida myös niitä kerholaisia, jotka eivät päässeet edustajiksi istuntoon. Tilaisuuden arvioinnit olivat pääosin myönteisiä: ajankohtaa (maanantai-iltapäivä) pidettiin sopivana. Myös oppilaiden mukanaolo tilaisuudessa koettiin valtaosin myönteisenä. Oppilaat toivoivat väljempää aikataulua ja koko päivän tilaisuutta, jotta he olisivat ehtineet tutustua muihin oppilaisiin.

Puhujina koulutustilaisuudessa olivat *Minna Riikka Järvinen* (Nuorten kysymysten koko kirjo – analysointi vuodesta 1998 lähtien), kansanedustaja *Kaarina Dromberg* (Kansanedustajan työn kuva), lainsäädäntöjohtaja *Keijo Koivukangas* ja eduskuntas sihteeri *Maija-Leena Paavola* (istunnon käytännön asiat) ja *Tiina Karhuvirta* (kysymykset ja tilaisuuden koonti). Koulutukseen ilmoittautui yhteensä 120 henkilöä 20 koulusta.

PARLAMENTTIKERHOT

»Jos yhteiskunta haluaa nuorten osallistuvan enemmän politiikkaan, on heidät opetettava se tuntemaan. Oman kokemukseni perusteella peruskoulu ei opeta oppilailleen tarpeeksi politiikan perusteita.» (N)

(LUNDBOM, 2003)

Parlamenttikerhojen määrä on kehittynyt melko tasaisesti. Vuonna 1998 hankkeeseen osallistui 83 koulua, vuonna 2000 85 koulua, vuonna 2002 hankkeeseen ilmoittautui 84 koulua, joista Nuorten parlamentin istuntoon lähetti edustajansa 78 koulua. Nuorten parlamentti 2004-hankkeen määrällinen tavoite oli toiminnan ulottaminen koko ikäluokkaan, mikä tarkoittaisi vähintään yhtä kerhoa jokaiseen kuntaan. Tässä tavoitteessa ei onnistuttu. Laadullinen tavoite – kerhojen aktivoiminen myös Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa onnistui paremmin. Istuntopäivään ilmoittautui yhteensä 93 kerhoa, koulua tai nuorisoedustajistoa. Varsinaisena päivänä paikalla oli 92:n kerhon edustajat. Marraskuussa 2003 mukaan oli ilmoittautunut 112 kerhoa, joten sitoutuminen jo marraskuussa projektiin on ollut varsin voimakasta. Kerhonohtajina toimivat mm. erityisopettaja,

oppilaskunnan ohjaava opettaja, historian ja yhteiskuntaopin opettaja ja fysiikan, kemian ja matematiikan opettaja. Mukana oli myös kolme nuorten vaikuttajaryhmää, joiden ohjaajina toimivat kunnan nuorisotyöntekijä tai yläasteen opettaja. Yhteistyötä tehtiin historian ja yhteiskuntaopin opettajan sekä äidinkielen opettajan kanssa.

Nuorten parlamentin toteutustapoja kerhotoiminnan lisäksi olivat oppilaskunta-toiminta, tukioppilastoiminta, välitunnit, opetusministeriön Nuorten osallisuushankkeen toiminnan avaus kuntatasolla sekä lakitiedon kurssi.

Opettajan aktiivisuus ja suosittelu olivat monen nuoren tärkein syy ilmoittautua Nuorten parlamentti -toimintaan. Yhden osallistujan luokkakaverit olivat äänestäneet hänet Nuorten parlamentin -istuntoon. Myös kuulu-

minen oppilaskuntaan ja osallistuminen laki-tiedon kurssille olivat syitä ilmoittautua toimintaan.

Nuorten parlamentti -kerhoja perustettiin myös oppilaiden pyynnöstä, edelliskertojen onnistuneiden kokemusten kannustamina sekä opettajien motivoinnin perusteella.

Nuorten parlamentti -kerhojen toimintaa kevätlukukaudella rytmittivät valmistelut Nuorten parlamentin istuntoon. Kerhojen oli päätettävä aihe, josta he halusivat suullisen kysymyksen tehdä, kerätä aiheesta taustatietoa, muotoilla kysymys sopivaksi sekä vielä varautua lisäkysymyksen esittämiseen, mikäli sellainen sallittaisiin. Kerholaiset opettelivat kevään aikana myös edustajansa valintaa, koska kaikki kerholaiset eivät päässeet istuntosaliin. Heidän oli siis valittava sellainen edustaja, jonka he uskoivat parhaiten edustavan niin omaa kouluaan ja paikkakuntaansa. Näin hankkeeseen kytkeytyi edustuksellisen demokratian »käytännön» harjoittelu.

Paikkojen jaossa noudatettiin vaalilain (714/1998) 5 §:n mukaista vaalipiirijakoa. Kus-

takin vaalipiiristä ilmoittautuneet kerhot saivat jaossa ko. vaalipiiriin kansanedustajapaikat. Vaalipiirien mukainen paikkajako onnistui varsin mainiosti, eikä kerhojen saamista paikoista juurikaan kuulunut negatiivisia kommentteja. Vaalipiirilaista poikettiin siten, että jokaiselle kerholle taattiin ainakin yksi paikka istuntoon. Mukana oli myös kahden koulun yhteinen kerho, jolle taattiin jo ensimmäisessä jaossa kaksi paikkaa.

Ylijääneet paikat arvottiin niiden kerhojen kesken, jotka olivat halukkaita lähettämään useamman edustajan istuntoon. Myös peruutuspaikat jaettiin niiden kerhojen kesken, jotka olivat ilmoittaneet ottavansa vastaan useamman paikan.

Vuoden 2004 Nuorten parlamentin istunto oli jo melko lähellä valtakunnallisesti kattavaa nuorisosedustusta.

Sitoutuminen istuntopäivään kesti loppuun saakka – vain yksi kerho ilmoitti viime hetken peruutuksesta. Sairauden vuoksi pois jäi vain yksi edustaja, joten istuntosali oli käytännössä täynnä.

Nuorten parlamentin paikkajako vaalipiireittäinKANSANEDUSTAJIA **OPPILASEDUSTAJIA**

Helsingin vaalipiiri	21	17
Uudenmaan vaalipiiri	33	51
Varsinais-Suomen vaalipiiri	17	13
Satakunnan vaalipiiri	9	15
Hämeen vaalipiiri	14	19
Pirkanmaan vaalipiiri	18	20
Kymen vaalipiiri	12	8
Etelä-Savon vaalipiiri	6	3
Pohjois-Savon vaalipiiri	10	10
Pohjois-Karjalan vaalipiiri	7	4
Vaasan vaalipiiri	17	12
Keski-Suomen vaalipiiri	10	6
Oulun vaalipiiri	18	15
Lapin vaalipiiri	7	6

Nuorten parlamentin istuntoon 16.4.2004 osallistuneet koulut**Helsingin vaalipiiri**

- ▶ Alppilan yläaste
- ▶ Högstadieskolan Lönkan
- ▶ Svenska normallyceum
- ▶ Puistolan peruskoulu
- ▶ Ressun peruskoulu

Uudenmaan vaalipiiri

- ▶ Ehnroosin koulu
- ▶ Espoo Yhteislyseon koulu
- ▶ Espoonlahden koulu
- ▶ Hagelstamska Högstadiet
- ▶ Hakarinteen koulu ja Höjdens skola från Tenala
- ▶ Härkävehmaan koulu
- ▶ Järnefeldtin koulu

- ▶ Järvenpään yhteiskoulu
- ▶ Karakallion koulu (2 kerhoa)
- ▶ Kasavuoren koulu
- ▶ Kilonpuiston koulu
- ▶ Leppävaaran koulu
- ▶ Lyceiparkens skola
- ▶ Länsimäen koulu
- ▶ Mainingin koulu
- ▶ Myllyharjun koulu
- ▶ Myllymäen koulu
- ▶ Nummelanharjun koulu (2 kerhoa)
- ▶ Nöykkiön koulu
- ▶ Rajamäen yläaste
- ▶ Riihenmäen koulu

- ▶ Ruusuvuoren koulu
- ▶ Sepän koulu
- ▶ Tapiolan koulu

Varsinais-Suomen vaalipiiri

- ▶ Opintien koulu
- ▶ Puolalanmäen koulu
- ▶ S:t Olofsskolan
- ▶ Turun lyseon koulu

Satakunnan vaalipiiri

- ▶ Aronahteen peruskoulu
- ▶ Eurajoen yhteiskoulu
- ▶ Pohjanlinnan koulu (ent. Kankaanpään yläaste)
- ▶ Kiukaisten yhteiskoulu

- ▶ Kokemäen yhteiskoulu
- ▶ Kuninkaanhaan koulu
- ▶ Länsi-Porin yläaste
- ▶ Pohjois-Porin koulu
- ▶ Rauman lyseon peruskoulu
- ▶ Raumanmeren peruskoulu

Hämeen vaalipiiri

- ▶ Harjunrinteen koulu
- ▶ Hämeenlinnan yhteiskoulu
- ▶ Iittalan koulu, luokat 7-9
- ▶ Jokivarren koulu
- ▶ Karan koulu
- ▶ Lopen yläaste
- ▶ Mukkulan peruskoulu, luokat 7-9
- ▶ Orimattilan yläaste
- ▶ Pohjolanrinteen koulu
- ▶ Salpausselän peruskoulu

Pirkanmaan vaalipiiri

- ▶ Anna Tapion koulu
- ▶ Hatanpään koulu
- ▶ Kaarilan koulu
- ▶ Kaukajärven koulu

- ▶ Nokian nuorisokeskus
- ▶ Oriveden kaupunki Nuorisovaltuusto
- ▶ Sylvään koulu
- ▶ Tampereen nuorisofoorumi
- ▶ Ylöjärven nuorisoedustajisto
- ▶ Äetsän koulu

Kymen vaalipiiri

- ▶ Kesämäenrinteen koulu
- ▶ Kimpisen koulu
- ▶ Vehkalahden koulu
- ▶ Virolahden yläaste

Etelä-Savon vaalipiiri

- ▶ Kerimäen yläaste

Pohjois-Savon vaalipiiri

- ▶ Hatsalan klassillinen koulu
- ▶ Kauppis-Heikin koulu

Pohjois-Karjalan vaalipiiri

- ▶ Arppen koulu
- ▶ Pielisjoen koulu

Vaasan vaalipiiri

- ▶ Jalasjärven yläaste
- ▶ Seinäjoen lyseo
- ▶ Toholammin yläaste
- ▶ Vähäkyrön yläaste
- ▶ Ylistaron yläaste
- ▶ Ähtärin yhteiskoulu

Keski-Suomen vaalipiiri

- ▶ Jyväskylän normaalikoulu
- ▶ Haapamäen yhteiskoulu
- ▶ Laukaan kirkonkylän yläaste
- ▶ Lievestuoreen yläaste

Oulun vaalipiiri

- ▶ Kempeleen yläaste
- ▶ Kätönlahden koulu
- ▶ Maikkulan yläaste
- ▶ Merikadun koulu
- ▶ Kempeleen Nuorisotyö
- ▶ Sievin yläaste

Lapin vaalipiiri

- ▶ Hepolan koulu
- ▶ Ounasvaaran yläaste
- ▶ Sevettijärven koulu

Kuntien nuorisoedustajistot saattoivat osallistua Nuorten parlamentti -hankkeeseen siten, että Nuorten parlamentin oppilasedustaja oli kuitenkin 9.-luokkalainen. Nuorisoedustajistot koostuvat yleensä peruskoulun yläluokkien oppilaista sekä lukiolaisista ja

ammattikoululaisista. Nuorisoedustajistojen osallistuminen hankkeeseen oli vielä laimeata. Tiedotus mahdollisuudesta osallistua Nuorten parlamenttiin hoidettiin Suomen Kuntaliitosta kuntien nuorisotoimen vastaaville.

PARLAMENTTIKERHOJEN TOIMINTA

Nuorten parlamenttikerhojen toiminta

Nuorten parlamenttikerhojen toimintamalleja lienee yhtä useita kuin kerhonojajiaakin on. Osa kerhoista on toiminut oppilaskuntien yhteydessä. Tällaisesta kerhosta on kuvaus Sylvään koulun Nuorten parlamenttikerhosta ohessa.

Perinteisemmän mallisia kerhoja on ollut toiminnassa useita. Kerhot ovat kokoontuneet koulun jälkeen tietyinä ajankohtana. Kerhojen työsuunnitelmat ovat vaihdelleet kouluittain. Osalla kerhoista on ollut käytettävissä rahaa myös matkoihin eduskunnassa järjestettyihin kerhotapaamisiin, osa kerhoista on saanut aktiivisia alueen kansanedustajia vieraikseen kerhoihin. Usein tapaamiset kansanedustajien kanssa on johtanut jatkuvampaankin yhteydenpitoon kerhon ja kansanedustajien välillä, kuten kiteeläisen Arppen koulun parlamenttikerhon elävät kontaktit osoittavat.

Tärkeä sijansa kerhojen toiminnassa on ollut myös monipuolisen kerhomateriaalin läpikäyminen, tehtävien tekeminen, väittelyiden harjoittelu sekä ajankohtaisen poliittisen keskustelun seuraaminen ja siitä keskusteleminen kerholaisten ja kerhonojajien kanssa.

Mukana olleiden nuorten vaikuttajaryhmien toiminta Nuorten parlamentissa on tuonut näille ryhmille mahdollisuuden luoda kontakteja alueensa kansanedustajiin. Nuorten parlamentti-toiminta on tuonut mukavasti lisätoimintaa oman koulun ja kunnan asioiden oheen.

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Heikki Rajala / Eduskunta

Sylvään koulun Nuorten parlamenttikerho

Susanna Pirttinen, nuorisoasiain koordinaattori, Vammala

Syksyllä 2003 tehtiin päätös Sylvään koulun osallistumisesta Kerhokeskuksen parlamenttikerhotoimintaan. Kerho päätettiin toteuttaa oppilaskuntatoiminnan yhteydessä eli aina ennen kokousta ja kaikilla koulun oppilailla oli kerhoon vapaa pääsy.

I KERHOTAPAAMINEN 4.2.2004

Kerhoon lähti mukaan 15 oppilasta. Ensimmäisellä kokouskerralla valittiin edustajat kevään täysistuntoon 16.4.2004. Valituiksi tulivat *Katariina Koivuniemi*, *Tiia-Mari Lahdenperä* ja toimittajaoppilaaksi *Laura Mulari*.

Ensimmäisen kerhotapaamisen aiheet olivat kansalaisten perusoikeudet ja nuorten oikeudet ja velvollisuudet. Eniten oppilaissa herätti keskustelua uskonnonvapauspykälä ja koulun säännöt. Oppilaiden mielestä heidän mielipidettään tulisi tiedustella sääntöjen luomisen yhteydessä, jolloin he voisivat paremmin ymmärtää sääntöjen takana olevia perusteita ja sitä kautta myös sitoutua noudattamaan sääntöjä paremmin.

II KERHOTAPAAMINEN 3.3.2004

Tällä kertaa aloitetaan pohtimalla aiheita kyselytunnilla esitettävään kysymykseen. Aiheita on ensin paljon ja ne tulivat melko nopeasti selviksi, koska kaikki ne ovat saaneet median kautta viime aikoina julkisuutta ja osa aiheista on kerhon aiheiden kautta tulleet ilmi. Tarkemman pohdinnan alle tulee valituiksi muoti, pikaruokat, uskonnonvapaus, oikeudenmukaiset oikeudenkäynnit sekä median rooli julkisrikollisten rangaistuksissa.

Näistä ehdotuksista äänestetään kaksi kysymystä, koska koulumme on saanut kaksi paikkaa edustajistoon.

Oikeudenmukainen oikeudenkäyntikö?

Viime aikoina on ollut useita oikeudenkäyntejä, joissa median rooli on ollut näkyvä ja voimakas, esimerkkeinä Halme, Häkämies ja Jäätteenmäki, joista kahden viimeksi mainitun oikeudenkäyn-

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

nit olivat televisioituja. Nyt haluankin tiedustella onko mediasta muodostumassa toinen oikeuslaitos, koska asioiden jatkuva riepottelu lisää henkilön saamaa rangaistuksen määrää? Olisimme myös kiinnostuneita kuulemaan, mikä taho ja kuinka oikeuslaitosta valvotaan yhdenvertaisten tuomioiden saamiseksi.

- ▶ Kysymyksen vastaajaksi toivotaan oikeusministeri *Johannes Koskista*
- ▶ Kysymyksen esittäjä:
Katariina Koivuniemi

Voiko muoti ohittaa hyvät käytöstavat?

Viime vuosina ovat opettajat useissa kouluissa puuttuneet oppilaiden pukeutumiseen. Kielto-listalla on ollut mm. kuvalliset t-paidat, pipot ja lävistyksen, myös pussailuun on puututtu. Kieltojen perustelut, usein hyviin käytöstapoihin nojautuvat, olisi usein huomattavasti helpompi hyväksyä, mikäli asiat sovittaisiin yhdessä, molempia osapuolia kuunnellen. Nyt kysynkin teiltä ministeri Karpela, että miksi koulujemme opettajilla on niin voimakas yksinvaltiaan rooli nuorten kulttuurin ilmaisemisessa? Eikö opettajia voitaisi velvoittaa ainakin kysymään kieltojen kohteilta itseltään eli oppilailta mielipidettä ja ratkaisuehdotusta asiaan?

- ▶ Kysymyksen vastaajaksi on toivottu kulttuuriministeri *Tanja Karpelaa*
- ▶ Kysymyksen esittäjä:
Tiia-Mari Lahdenperä

III KERHOTAPAAMINEN 17.3.2004

Tällä kertaa kerhon aiheina ovat oppilaskunta-toiminta sekä järjestötoiminta.

Oppilaskunnan jäsenet kertovat muille kerholaisille omasta toiminnastaan. Järjestö-

toiminnan suhteen edelleen ensin kaikille tulee mieleen puoluetoiminta eli urheiluseuroja ja muita vastaavia ei aina muisteta kuuluvaksi järjestötoimintaan. Käydään myös lyhyesti läpi Vammalan järjestötoiminnan kenttää ja eri harrastusmahdollisuuksia.

IV KERHOTAPAAMINEN 25.3.2004

Käydään ensin läpi käytännön asioita liittyen 29.3. tapahtuvaan koulutusmatkaan Helsinkiin. Kerhoasioina ovat aiheena nuoret kunnan vaikuttajina. Ensimmäinen mietitään paikallisella tasolla nuorten mahdollisuuksia niin oppilaskunnan kuin nuorisovaltuustonkin kautta. Kerholaiset ovat hyvin tietoisia nuorisovaltuuston olemassaolosta. Pohditaan yhdessä sitä kuinka näitä molempia vaikuttamisen ryhmiä saataisiin enemmän nuorten tietoon ja sitä kautta toimintaa edustuksellisemmaksi. Oppilaat ainakin itse kokevat mainostamisen hiukan vieraaksi, etenkin kasvatustapahtuman.

Tapaamisessa puhumme myös syksyn kunnallisvaaleista ja vammalalaisnuorten mahdollisesta osallistumisesta niihin. Kerholaisten mielestä on oikein hyvä, jos nuoria saadaan innostumaan valtuustotyöstä.

29.3. NUORTEN PARLAMENTIN KOULUTUSTILAISUUS HELSINGISSÄ

V KERHOTAPAAMINEN 1.4.2004

Keskustellaan ensin edellisviikon eduskuntareissusta ja hiukan kutkuttavasta jännityksestä ennen täysistuntoa. Kerhon aiheena ovat vaikuttamisen eri muodot eli verkkodemokratia, mediavaikuttaminen sekä taloudellinen vaikuttaminen. Kerholaisten mielestä vaaleissa pitäisi

pystyä äänestämään myös netin kautta. Pohditaan kuitenkin identifiointiin liittyviä ongelmia. Mediavaikuttamisen yhteydessä puhutaan erityisesti mainoksista ja niiden vetoavuudesta. Sylvään koulun parlamenttikerhon toinen kysymys eduskuntaan liittyy myös mediavaikuttamiseen. Taloudellinen vaikuttaminen on kerholaisille vielä melko vierasta, koska vanhemmat maksavat elämiseen liittyvät kulut. Kokemuksista on korkeintaan kännykkäkaupan puheaikeista ja ns. kylkiäisistä.

16.4 EDUSKUNNAN KYSELYTUNTI

Lehtori *Teuvo Pohja* (oppilaskunnan vetäjä) lähti Vammalan edustajien kanssa kohti Helsinkiä. Matka toimittajaoppilas *Laura Mularin* silmin:

... Aamu

Kännykkä soittaa herätystä ja kirjoittaja pääsee juuri ja juuri ylös sängystä. Tuskaiselta tuntuu, mutta kyllä tuleva päivä on sen arvoinen. Aamupala ei oikein maistu ja kiirekin melkein pääsee tulemaan. Silmissä runsaasti unihiekkaa ja tuleva päivä mielessä lähdän kohti koulua.

Kiireestä ja väsymyksestä huolimatta Teuvon auto starttaa koulun pihalta ajoissa. Koskaan en ole nähnyt Vammalaa näin hiljaisena. Voisiko ehkä johtua aikaisesta kellon ajasta... Teuvoo oo ota meidät kyytiin... johoo..

5.55 juna lähtee kohti Helsinkiä ja eduskuntaa. Löysimmekö oikean junan ja oikeat paikat. Matkalukemisena on mm. Aku Ankan taskukirjoja ja kameran käytön opettelu käy myös ajanvietteestä. Mietimme myös, että pitäisikö meidän siirtymämme aitiopaikoille eduskuntaan, mennä oikein taksilla rautatieasemalta.

Perillä

Istumme aamupalalla eduskunnan kahviossa. Ketkähän näilläkin penkeillä ovat istuneet? Ties vaikka itse presidentti? Aamupala on varmasti hienoin, mitä olemme syöneet. Kaikkea löytyy ja hyvä, etteivät housunnapit hyppää pois kyydistä, kun siirrymme pois aamupalalta valtiosaliin, missä ei myöskään ihmisistä ole pulaa. Ihmisiä virtaa aamupalalle ja sieltä pois. Odotamme opastettujen kierrosten alkua ja toimittajaoppilaiden luentoa.

Jännitys tiivistyy

Samaan aikaan kun ohjaajat siirtyivät luennoille, *Katariina*, *Tiia-Mari* ja minä siirrymme harjoituksiin täysistuntosaliin. Harjoituksessa puhemiehen paikalla istuu Keijo Koivukangas. Hän kertoo meille täysistunnoista ja kyselytunneista. Kyselytuntia varten tarvitaan pientä preppausta ja tietoa mikrofonien käytöstä ja muusta tekniikasta. Kysyjien sormet hamuavat jo kohti äänestysnappia...

Odotellemme kyselytunnin alkua ja katselemme ympärillemme eduskuntatalossa. Jännitys on käsin kosketeltavissa ja wc:t täyttyvät. Jännitystä lisää se, ettemme tiedä ketkä pääsevät esittämään kysymyksensä ja jos näin käy se voi tapahtua milloin vain tunnin aikana. Vihdoin kello lähestyy kahtatoista ja pääsemme sisälle...

Kyselytunti

Kyselytunti saa alkunsa *Paavo Lipposen* puheenvuorolla. Puhemies on mielissään salin täyteydestä ja hän heitteli ilmaan jopa vitsejä. Vitseistä huolimatta voin melkein haistaa jännityksen. Kaikki odottavat innolla ensimmäis-

tä kysymystä. Myös ministerit, jotka eivät ole etukäteen nähneet kysymyksistä muuta kuin otsikot. Kysyjillä on minuutti aikaa esittää kysymyksensä ja samoin ministereillä on minuutti aikaa vastata kysymykseen. Kysymyksiä alkaa sadella ja odotamme innolla pääseekö omat kysyjämme ääneen. Viimein Tiia-Marin vuoro tulee. Lauseet menevät niin kuin pitääkin ja Tiia-Mari onnistuu jännityksestä huolimatta esittämään kysymyksen oikein mallikkaasti. Emme kuitenkaan saa vastausta kulttuuri-ministeri Tanja Karpelalta, niin kuin oletimme vaan kysymykseen vastaa opetusministeri *Tuula Haatainen*. Haataisen mielestä on tärkeää kysyä myös toiminnan kohteilta itseltään eli oppilailta mielipidettä asioihin.

Äänestämistä myös kokeiltiin. Ensimmäisenä äänestettiin siitä, pitäisikö edelleen jatkaa niin, etteivät kunnat rajoita nuorten ulkona liikkumista. Äänestyksen tulokseksi tuli, ettei kunnan pidä puuttua nuorten ulkona liikkumiseen. Seuraavaksi äänestettiin limsa-automaattien pysymisestä koulussa. Tulokseksi saatiin, ettei automaatteja pitäisi poistaa.

Sokereina pohjalla

Kyselytunnin jälkeen siirryimme jyvän puhemiehemme Paavo Lipposen tarjoamalle lounaalle. Kättelyjonossa kädet hikosivat ja olemus jäykistyi, mutta siitä huolimatta me rohkaistuimme juttelemaan muutaman sanan Paavon kanssa sekä pääsimme samaan kuvaankin. Paavo tiesi Vammalasta paljonkin, mikä lämmitti mieltä. Ruoka oli vallan mainiota. Tarjolla oli salaatteja, nakkeja ja lihapullia sekä jälkiruoaksi saimme herkullista suklaamoussea sekä marjavaahtoa.

Vatsat pullollaan lähdimme tapaamaan oman kuntamme kansanedustajaa *Arto Satosta*. Työhuonekin esiteltiin ja pikaisella silmäyksellä totesimme, että kiireisen miehen huoneesta on kysymys. Arto kertoi meille omasta mielenkiintoisesta työstään.

KOHTI KOTIA, väsyneinä mutta onnellisina, edelleenkin kävellen liikkuen, eikä taksilla.

Ehnroosin koulun parlamenttikerho
Nuorten parlamentin täysistunnossa 2004
Jarmo Malmivuori, historian ja yhteiskuntaopin opettaja, Mäntsälä

Valmistautuminen Nuorten parlamentin täysistuntoon 2004 alkoi jo elokuussa 2003 varamalla tarkoitusta varten kerhotunteja. Tavoitteena oli käynnistää parlamenttikerhon toiminta vuoden 2003 marraskuussa. Kerhotunteja saimmekin, koska parlamenttikerholla on perinteitä koulussamme ja olemme osallistuneet aiemminkin Nuorten parlamenttiin.

Lokakuussa 2003 tiedotin asiasta 9. luokan oppilaille ja 13 innokasta ilmoitautui parlamenttikerhoon. Marraskuussa ilmoitin kerhomme mukaan Nuorten parlamentti -toimintaan ja varsinainen kerhotoiminta alkoi. Kokoonnuimme aluksi kerran viikossa, jotta saisin kerhon toimimaan ja tavoitteet selväksi kerholaisille. Motivointina katsoimme videon Nuorten parlamentin istunnosta vuodelta 2002, jossa koulumme oli myös edustettuna. Videon avulla kerholaiset saivat hyvän käsityksen tapahtumasta.

Kerhossa hyödynsimme Nuorten parlamentin verkkomateriaalia, joiden avulla tutustuim-

me eduskunnan toimintaan. Perustin myös oman verkkolehden, joka toimi kerholaisten tehtävien ja juttujen julkaisupaikkana. Tammi-helmikuussa kerhotoiminta pyörikin pitkälti verkossa. Sanomalehdistä seurasimme eduskuntatyötä ja eduskunnassa käytävää ajankohdista keskustelua.

Keskeiseksi tehtäväksi muodostui täysistunnossa esitettävien kysymysten laadinta. Jokainen kerholainen sai laatia kysymyksen, jonka haluaisi esittää hallitukselle täysistunnossa. Kysymykset käsittelivätkin ajankohtaisia ja nuorten elämään liittyviä aihepiirejä aina nuorten kotiintuloajoista handsfree-laitteiden käyttöön. Kun tuli tieto, että kerhostamme Nuorten parlamentin täysistuntoon voi osallistua kaksi, oli ratkaistava, ketkä onnelliset sinne pääsisivät.

Kaikki olisivat olleet valmiita lähtemään. Kerholaiset valitsivat eduskuntaan lähtijöiksi *Mia Tohkan* ja *Tuuli Salon*. Toimittajaksi valittiin *Emmiina Vesalainen*, joka oli kirjoitellut aiemminkin lehtiin juttuja koulumme tapahtumista. Saimme myös tiedon, että *Mia Tohka* mahdollisesti pääsisi kysymään hallitukselta handsfree-laitteiden käytöstä ja valvonnasta.

Maaliskuussa muotoilimme kysymyksemme ja valmistauduimme tulevaan täysistuntoon.

Huhtikuun 16. päivänä olimme valmiita edustamaan Ehnroosin koulua eduskunnassa. Toimittajaoppilas *Emmiina Vesalainen* kirjoitti päivästä seuraavasti:

»Tärkeän päivän aamuna eduskuntatalon aula suorastaan vilisi innokkaita ja varmasti myös jännittyneitä nuoria. Päivä aloitettiin aamiaisella eduskuntatalon kahvilassa. Maittavan aterian jälkeen toimittajaoppilaat riensivät ti-

laisuuteen, jossa alan huippuammattilaiset antoivat vinkkejä toimittajiksi aikoville. Samaan aikaan edustajaoppilaat osallistuivat opastetulle kierrokselle eduskuntataloon.

Ennen täysistuntoa suoritettiin eduskuntasalissa vielä harjoitukset, joissa harjoiteltiin äänilaitteiden käyttö ja valmistauduttiin tulevaan koitokseen. Kun täysistunto alkoi, paikalla olivat tv-kamerat. Puhemies Paavo Lipponen avasi tilaisuuden toivottamalla kaikki paikallaolijat tervetulleiksi».

Hakarinteen koulun ja Höjdens skola från Tenalan Nuorten parlamentti -kerhomalli
Tommi Eränpalo, historian ja yhteiskuntaopin opettaja

Tammisaarelaiset koulut yhdistivät toimintansa Nuorten parlamentti -hankkeen yhteydessä ja perustivat yhteisen kaksikielisen kerhon.

Tunneilla kävimme läpi parlamenttarismin historiaa ja Suomen poliittista järjestelmää. Tutustuimme suurimpien puolueiden ohjelmiin nettisivujen kautta ja oppilaat ottivat yhteyttä muutamaan nuorisovaltuustoon kysymysten suunnittelun aikana. Lisäksi teimme joitakin Nuorten Parlamentti -materiaalin tehtäviä. Hyvä paketti! Lähinnä tehtäviä joissa oppilaat saivat harjoitella keskustelutaitoja.

IKIMUISTOINEN PÄIVÄ NUORILLE JA OPETTAJILLE

Nuorten parlamentti -päivä 16.4.2004

Nuorten parlamentti -hanke huipentui 16.4. 2004 järjestettävään istuntoon eduskunnassa. 198 nuorta kokoontui suulliselle kyselytunnille. Puhetta johti puhemies *Paavo Lipponen*. Tavoitteena oli, että paikalla on mahdollisimman monta ministeriä. Valtioneuvoston jäsenet saivat tiedon tapahtumasta erityisesti pääministeri *Matti Vanhasen* erityisavustajan *Riina Nevamäen* kautta.

Päivän ohjelma

8.00-	Eduskuntatalon pääovi avoinna (sisääntulo viimeistään klo 10.00)
8.00-10.30	Aamiainen eduskunnan kahvilassa
9.00-10.30	Mahdollisuus osallistua opastetuille kierroksille eduskuntatalossa
9.30-10.15	Poliittinen toimittaja, eduskunnan auditorio (toimittajaoppilaat) <ul style="list-style-type: none">▶ AVAUS, tiedottaja Rainer Hindsberg, Eduskunta▶ EDUSKUNTA TIEDOTTAJANA, tiedotuspäällikkö Marjo Timonen, Eduskunta▶ POLITIIKAN TOIMITTAJAN TYÖ SANOMALEHDESSÄ, uutispäällikkö Martta Nieminen, Helsingin Sanomat▶ UUTISKUVIA EDUSKUNNASTA, Markku Ulander, Lehtikuva
10.45-11.30	Harjoitukset täysistuntosalissa (kerholaiset ja toimittajaoppilaat)
10.45-11.30	»Eduskunta ja EU«, eduskunnan auditorio (kerhonohjaajat)
11.30-12.00	Tauko
12.00-13.00	Kyselytunti täysistuntosalissa
13.05-14.30	Puhemiehen vastaanotto valtiosalissa
14.30-	Mahdolliset edustajatapaamiset (kerho sopii suoraan kansanedustajan kanssa)
-18.00	Eduskunnan pääovi suljetaan

Täysistuntopäivän ohjelmaa kehitettiin siten, että toimittajaoppilaille järjestettiin oma koulutustilaisuus, jossa *Martta Nieminen* Helsingin Sanomista puhui poliittisen toimittajan työstä ja *Markku Ulander* Lehtikuvasta valotti valokuvaamista eduskunnassa. Ohjaajat kerättiin yhteen kuuntelemaan valiokuntaneuvos *Peter Saramon* esitystä eduskunnan ja Euroopan unionin suhteista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Muutoin päivän ohjelma oli luonteeltaan samankaltainen kuin aikaisemmillä kerroilla: aamupala eduskunnan kahviossa, mahdollisuus kiertokäynteihin ja puhemiehen vastaanotto sekä lisäksi kansanedustajien tapaamiset päivän päätteeksi täyttivät edustajien, toimittajaoppilaiden sekä kerhonoahjaajien päivän.

Muutamat kerhot kokoontuivat iltapäivällä kokonaisuudessaan vielä eduskuntatalolle, vaikka kerholaisten määrää lehtereilläkin oli rajoitettava.

Nuoret kokivat päivän erittäin myönteisesti. Parasta heidän mielestään päivässä oli ehdottomasti täysistunto/kyselytunti. Nuoret arvostivat erityisesti ihmisten kohtaamista, mainintoja saivat tapaamiset kansanedustajien, ministerien ja puhemiehen kanssa. »*Kokonaisuus on hyvä. Olen tuntenut itseni kansanedustajaksi ... no melkein*» kommentoi eräs oppilas. Se kuvastaa sitä, että nuoret kokivat itsensä »*virallisiksi*» nuorten edustajiksi.

»*Nuoret otettiin vastaan kuin kunniavieraat, ja samalla vakavasti. Ohjaajan näkökulmasta oli upeaa nähdä nuoret innostuneina ja vastuullisina tehtävästään*», kiteytti eräs opettaja monien ohjaajien mielipiteen istuntopäivän parhaasta annista.

Täysistunnossa oli mukana yhteensä 80 toimittajaoppilasta ja yhdellä edustajalla oli avustaja näkövammansa vuoksi. Nuorten parlamentin edustajista selvä enemmistö oli tyttöjä. Istuntoon osallistui myös 4–5 maahanmuuttajataustaista nuorta.

Arviointia varten laadittiin osallistujia varten kyselylomake, jossa kerättiin tietoa mm. kerhotoiminnan laajuudesta, järjestämisuudesta, materiaalin käyttökelpoisuudesta ja hankkeesta tiedottamisesta. Arviointiin pyrittiin saamaan myös kerholaisten näkökulma. Kyselylomake jaettiin sekä oppilasedustajille, toimittajaoppilaille että ohjaajille. Palautusprosentti jäi vaatimattomaksi – vain 70 palautettua lomaketta, joten johtopäätökset palautteista ovat vain suuntaa antavia. Lomakkeita analysoi valt.yo *Ilona Kokko* ja taulukot piirsi tradenomiopiskelija *Hanna Suhonen*.

Nuorten parlamentin istunto sai runsaasti myönteistä julkisuutta – tehty lehdistöseuranta tuotti yhteensä 113 osumaa. Juttutyyppejä oli kolmenlaisia: elämyksiä korostava »*Päiväni kansanedustajana*» juttuja, uutisoivia »*Nuoret saivat äänestää limukoneista ja kotiintuloajoista*» sekä kantaaottavia juttutyyppejä kuten »*Edustaja Marjomaa tiukkasi hallituksen kantaa maahanmuuttajien koulutukseen*». Toimittajaoppilaat olivat olleet aktiivisesti yhteyksissä paikkakuntansa sanomalehtiin. Toimittajaoppilaiden kirjoituksia julkaistiin ennakoitua enemmän. Sanomalehtien liitto tiedotti mahdollisista toimittajaoppilaiden yhteydenotoista kiitettävästi.

Nuorten parlamentin suullinen kyselytunti televisioitiin suorana lähetyksenä.

ARVOISA PUHEMIES!

»Se, että nuortenkin ääni kuuluisi nykyistä paremmin, vaatisi tietenkin aktiivisuutta, aloitekykyä ja kiinnostusta asiaan niin nuorilta itseltään kuin päättäjiltäkin.» (N)

(HEIKINHEIMO, 2003)

Nuorille tärkeät aiheet kysymyksissä

Kysymyksiä parlamenttikerhot tekivät yhteensä 190 kappaletta – kysymysten määrää rajoitettiin siten, että kukin kerho sai tehdä enintään niin monta kysymystä, kuin sillä oli edustajia salissa. Kysymysten valintamenettelystä tiedotettiin avoimesti kaikille ohjaajille. Istuntopäätökseen päättyvät kysymykset valittiin seuraavasti:

Ensimmäisessä vaiheessa kaikki kysymykset käytiin läpi ja jokaiselle kysymykselle annettiin numero. Tässä vaiheessa kysymykset jaettiin myös aihepiireittäin ryhmiin. Samaa aihetta koskevat kysymykset koottiin yhteen. Aihepiiri määräytyi kunkin ministerin toimialan mukaan.

Opetusministerin toimialaan liittyviä kysymyksiä tehdään yleensä eniten. Tästä syystä niitä valittiin päiväjärjestykseen useampia. Periaatteena oli, että jokaiselle paikalla olevalle ministerille tuli istunnossa vähintään yksi kysymys.

Toinen huomioon otettava seikka oli kysymysten alueellinen jakautuminen. Päiväjärjestys laadittiin niin, että siinä oli jokaisesta edustettuna olevasta vaalipiiristä vähintään yksi kysymys/kysyjä.

Kolmanneksi otettiin huomioon kyselytunnille osallistuvien sukupuolijakauma, eli päiväjärjestykseen pyrittiin ottamaan kumpaakin sukupuolta olevien edustajien kysymyksiä samassa suhteessa kuin heitä oli parlamentissa edustettuna.

Neljäs huomionarvoinen kriteeri oli kielellinen edustavuus. Päiväjärjestykseen otettiin sekä suomen- että ruotsinkielisiä kysymyksiä tässäkin pyrkien tasapuolisuuteen ja suhteellisuusperiaatteen toteutumiseen.

Kerhojen ohjaajia ohjattiin kysymysten laadinnassa sekä Nuorten parlamentti 2004 -materiaalissa että kirjeessä tammikuun alkupuolella. Kerhoja muistutettiin siitä, että kysymysten tuli olla lyhyitä, selkeitä ja perusteltuja.

Nuorten parlamentin istuntojen vakiokysymykset liittyvät läheisesti nuorten omaan elinpiiriin kuten opiskelumahdollisuuksiin sekä opinto-sosiaalsiin etuuksiin. Nuorten mielessä ovat myös kysymykset terveestä elämästä kuten päihteettömyydestä, liikunnasta ja mielekkäistä harrastusmahdollisuuksista. Peruskoulun päättävää nuorta on vuosien aikana askarruttanut myös kesätyön saantimahdollisuudet.

Nuorten kiinnostus on koskettanut myös ekologisuutta ja kestäväää kehitystä.

Nuoret ovat kysyneet lisäksi vaikuttamismahdollisuuksistaan sekä muista ajankohdan suurista poliittisista aiheista.

Ajankohtaiset teemat nuorten kysymyksissä

Ensimmäisessä vuonna 1998 pidetyssä istunnossa aikaan sidottuja kysymyksiä voidaan katsoa olleen kolmen otsakkeen alla. Tuolloin oli tekeillä lääninuudistus, joka pohditutti nuoria. Nuorisovaltuustojen esiinmarssi ajoittui myös noille vuosille. Kysymysten aiheena oli lisäksi Suomen EMU-jäsenyys.

Vuoden 2000 aikana ilmeisesti dopingkärät saivat nuoret kysymään kuntourheilun tukemisesta. Valtion velkatilanne oli myös uutisotsikoissa.

Euroaikaan siirtyminen sai huomiota myös nuorten keskuudessa – Nuorten parlamentti kysyi pankkiautomaattien setelikokojen monipuolistamisesta eli lähinnä 10 euron setelin saamisesta automaateihin. Parisuhdelaki ja samaa sukupuolta olevan parin adoptio-oikeus olivat myös kysymyslistalla vuonna 2002.

Nuorten parlamentti -istunnossa 16.4.2004, jota johti eduskunnan puhemies *Paavo*

Lipponen, käsiteltiin yhteensä 25 nuorten ministereille esittämää kysymystä. Ne käsittelivät mm. seuraavia ajankohtaisia aiheita:

- ▶ koulujen kerhotoiminnan edellytykset
- ▶ kotiintuloajat
- ▶ NATO
- ▶ päästökauppa
- ▶ jalkaväkimiinat
- ▶ julkkisehdokkaat ja poliittinen luottamus

Nuorten parlamentin istunnoissa esitettyjen kysymysten aihepiiri on laajentunut omasta kotikunnasta muualle Suomeen ja kansainväliin globaaliin kysymyksiin. Maailman tila – turvallisuus- ja ympäristökysymykset ovat nuorten maailmassa entistäkin ajankohtaisempia. Kysymykset ovat hyvin jäseneltyjä ja taustoitettuja, minkä lisäksi niistä on luettavissa nuorten tuore näkemys.

Nuorten parlamentti myös äänesti kahdesta kysymyksestä. Parlamentti kannatti makeis- ja virvoitusjuoma-automaattien säilyttämistä kouluissa luvuin 145–40. Tyhjää äänesti 13 edustajaa. Äänestykseen päättyi myös ehdotus siitä, pitäisikö lailla rajoittaa lasten ja nuorten liikkumista ulkona iltaisin kello 22:n jälkeen. Ehdotus kaatui selvästi luvuin 169–28, tyhjää äänesti yksi edustaja.

Nuorten parlamentti -istunnon 16.4.2004 päiväjärjestys on liitteenä. Istunnon pöytäkirja on painettu ja toimitettu valtioneuvoston jäsenille, kansanedustajille ja osallistuneille kerhoille. Pöytäkirja on myös luettavissa eduskunnan internet-sivuilta osoitteessa www.eduskunta.fi, kohdassa Eduskunnassa tapahtuu ▶ Nuorten parlamentti.

TIEDOTTAMINEN KERHONOHJAAJILLE JA KERHOLAISILLE

Tiedottaminen kerhonoijaajille hoidettiin pääosin kirjeitse, jolloin varmistettiin se, että kaikki asianosaiset saivat tiedot sähköpostin käytön aktiivisuudesta huolimatta. Sähköpostia käytettiin lähinnä kevään 2004 aikana, jolloin kerholaiset lähettivät kysymykset pääosin sähköpostilla.

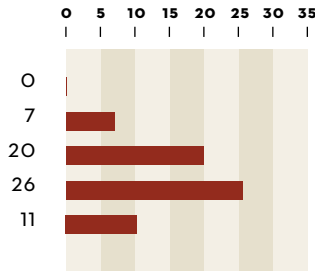
Taulukkoarvio Nuorten Parlamentin tiedotuksesta syksyllä 2003 kuvaa sekä opettajien että oppilaiden näkemystä projektin tiedotta-

misen onnistumisesta. Kokonaisuudesta poiketen opettajien arvio tiedottamisesta ts. heille lähetetyistä kirjeistä oli valtaosaltaan hyvää tai erinomaista.

Opettajien mielestä tiedottaminen keväällä sujui joko hyvin tai erinomaisesti – kukaan opettaja ei kokenut tiedottamisen olleen huonoa – oppilaista taas yksi koki kevään tiedottamisen olleen huonoa.

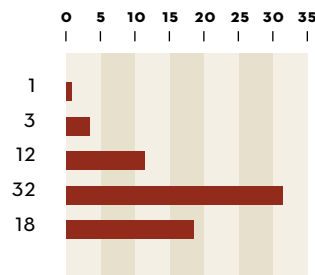
Arvio Nuorten Parlamentin tiedotuksesta syksyllä 2003

Huono
Välttävä
Tyydyttävä
Hyvä
Erinomainen

Arvio Nuorten Parlamentin tiedotuksesta keväällä 2004

Huono
Välttävä
Tyydyttävä
Hyvä
Erinomainen

Nuorten parlamentille toivottiin jatkuvuutta

Oppilasvastausten perusteella Nuorten parlamentti -toiminta koettiin onnistuneeksi. Toimintaa pidettiin hienona keksintönä, jonka kruunasi vastaanotto ja puhemies Paavo Lipposen kättely. Selkeitä kehitysideoita olivat mm. suullisen kyselytunnin keston pidentäminen, useamman kysymyksen käsittely, monipuolisempi toiminta istuntopäivänä ja päätösten teko.

Useiden opettajien ja ohjaajien vastaukset kiteytyivät ajatukseen »Eduskunnan ja hallituksen panostus (kansanedustajia tavattavissa, valtaosa ministereistä paikalla, asiantuntemus käytössä)». Parasta päivässä oli monen mielestä nuorten innostus ja itsenäisyys. Jatkossa toivottiin mm. kansanedustajien ja koulujen yhteistyötä sekä toiminnan alueellistamista. Toisaalta monet kokivat nykyisen toimintamallin tehokkaaksi eivätkä ehdottaneet varsinaisia muutoksia toimintaan.

Nuorten parlamentin neuvottelukunta päätti kokouksessaan 23.10.2002 teemoittaa myös niitä vuosia, jolloin istuntoa ei järjestetä. Syksyn pääasiana on toteuttaa neuvottelukunnan päättämä teema. Kokemukset syksyllä 2002 järjestetyistä koulutustilaisuuksista opettajille ja ohjaajille olivat niin myönteiset, että vastaavia koulutustilaisuuksia järjestetään myös vastaisuudessa.

Vuosi 2006 on kansanedustuslaitoksen juhlavuosi. Eduskuntauudistuksen 100-vuotis-toimikunta on päättänyt, että kyseisenä vuonna järjestettävä Nuorten parlamentin istunto on samalla juhlaistunto. Nuorten parlamentin juhlaistunto ajoittuu maaliskuulle 2006. Nuorten parlamentin neuvottelukunta on ehdottanut ajankohdaksi perjantaita 17.3.2006.

Kerhonoahjaajien rekrytoiminen aloitetaan keväällä 2005, samoin kerhoaineistojen tuottaminen. Kerhoaineistot pyritään saamaan valmiiksi jo syyslukukaudeksi 2005, jolloin kerhoilla on riittävästi aikaa suunnitella toimintaansa, perehtyä materiaaleihin sekä valmentautua istuntoa varten.

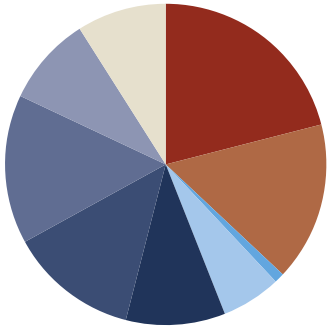
Suomen YK-liitto oli kevään aikana yhteydessä Kerhokeskukseen ehdotuksellaan järjestää YK-mallikokouksia peruskoulujen yläasteilla ja lukioissa. Suomen YK-liiton kutsumana järjestettiin Kansainvälisyysverkoston tukema koulutustilaisuus Kehitysyhteistyön Palvelukeskuksen KEPA:n tiloissa 10.5.2004. Koulutus oli englanninkielinen ja kouluttajana toimi ruotsalainen *Anders Pettersson*, Göteborgin Grundutbildning -organisaatiosta. Koulutukseen osallistui 37 henkilöä, joista 16 opettajaa 17 oppilasta ja 7 kansalaisjärjestöjen edustajaa. Hankkeen valmistelut jatkuvat yhteistyössä Koulun Suurjuhlien yhteydessä järjestettävän YK-mallikokouksen osalta sekä valtakunnallisen YK-mallikokouksen osalta.

Kerhojen toimintaa tuetaan järjestämällä yhteistyössä eduskunnan kanssa erityisiä Nuorten parlamentti -oppilaskäyntejä, joissa kiertokäynnin lisäksi järjestetään 1–2 luentoa eduskunnan työskentelyyn liittyvästä ajankohdaisesta aiheesta.

Nuorten parlamentin neuvottelukunnan osoittaman suunnan mukaisesti valmistellaan toimenpiteitä Nuorten parlamentti -istunnon järjestämiseksi keväällä 2006. Syksyn 2003 valmistelurupeama on osoittanut sen, että Nuorten parlamentti -hanketta tulee viedä eteenpäin pitkäjänteisesti, ennakoiden ja suunnitellen.

AKTIIVISIA VAIKUTTAJANUORIA KASVAMASSA

Mitä vaikuttamisen muotoja aiot käyttää tulevaisuudessa?

- **21%** Osallistun oppilaskuntatoimintaan
- **16%** Osallistun järjestötoimintaan
- **1%** Teen kunta-aloitteen
- **6%** Olen yhteydessä kunnanvaltuutettuun
- **10%** Lähetän sähköpostia kansanedustajalle
- **13%** Kirjoitan yleisöosastokirjoituksen
- **15%** Osallistun poliittiseen toimintaan
- **9%** Osallistun rauhanomaiseen mielenosoitukseen
- **9%** Jotain muuta

Nuoret ovat aktiivisia ja haluavat vaikuttaa asioihinsa tulevaisuudessa. Hanke antaa mahdollisuuden nuorille toimia – toivoipa joku nuorista henkilökohtaista opastusta puolueeseen liittymisestä. Viidesosa Nuorten parlamentti -hankkeeseen osallistuneista nuorista aikoo osallistua oppilaskuntatoimintaa ja noin kolmannes aikoo osallistua järjestö- ja poliittiseen toimintaan. Muutamat aikovat osallistua kiinnostaviin tilaisuuksiin sekä nuorisovaltuuston toimintaan. Mahdotonta on arvioida sitä, olivatko oppilaat jo alun perin poikkeuksellisen aktiivisia, mikä selittäisi aktiivisuuden myös poliittiseen toimintaan. »Kunnantalon heik-

ko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä» -tutkimuksen mukaan arviolta 4 prosenttia »tavallisista» nuorista oli osallistunut poliittisten nuorisojärjestöjen toimintaan.

Nuorten parlamentti -hanke arvioitiin mukavana keinona innostaa nuoria mukaan »poliittiseen toimintaan».

Tätä tukee oppilaiden arviot siitä, mitä vaikuttamisen muotoja he aikovat tulevaisuudessa käyttää. Neljä vastaaja arveli äänestäväänsä tulevaisuudessa, vaikka kysymys- ja vastausvaihtoehdot oli valittu sellaisiksi, joissa ei täysi-ikäisyyttä välttämättä vaadita.

LÄHTEET

- ▶ *Brendenberg, Timo*. 2003. Demokratiasta. Teoksessa *Isoja asioita – nuorisovaalien 2003 demokratia-kirjoituskilpailun satoa*. Helsinki 2003.
- ▶ Civics-tutkimus 2001. *Suutarinen, Sakari* (et al.). Suomen peruskoulun päättövaiheessa olevien nuorten yhteiskunnalliset tiedot, taidot ja käsitykset, asenteet ja toiminta 28 maan kansainvälisessä vertailussa: yhteenveto tutkimustuloksista. Jyväskylä. Koulutuksen tutkimuslaitos. Nuori kansalainen -tutkimus, IEA Civic Education Study.
- ▶ *Hakanen, Tiia*. 2003. Miksi äänestäisin? Teoksessa *Isoja asioita – nuorisovaalien 2003 demokratia -kirjoituskilpailun satoa*. Helsinki 2003.
- ▶ *Heikinheimo, Silja* 2003. Vapaus vaikuttaa – nuorenkin oikeus. Teoksessa *Isoja asioita – nuorisovaalien 2003 demokratiakilpailun satoa*. Helsinki 2003.
- ▶ *Lundbom, Pia*. 2003. Hei kaveri – millä välineillä äänestät? Mitä demokratia, vaalit ja poliittisen osallistumisen keinot merkitsevät nuorille? Teoksessa *Kari Paakkunainen* (toim.) 2003. »Kyllä politiikalle, mutta...»: nuoret ja eduskuntavaalit 2003. (Helsinki). Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta.
- ▶ *Nurmela, Sakari ja Pehkonen, Juhani*. 2003. Nuoret ja vuoden 2003 eduskuntavaalit? Teoksessa *Kari Paakkunainen* (toim.) 2003. »Kyllä politiikalle, mutta...»: nuoret ja eduskuntavaalit 2003. (Helsinki). Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta.
- ▶ *Paakkunainen, Kari* (toim.) 2003. »Kyllä politiikalle, mutta...»: nuoret ja eduskuntavaalit 2003. (Helsinki). Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta.
- ▶ *Paakkunainen, Kari* (toim.). Nuorten ääni ja kunnallistalon heikko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Nuorisosiainneuvottelukunnan julkaisuja 29. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 46. Helsinki 2004.
- ▶ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 1994. Helsinki 2000.
- ▶ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Vammala 2004.
- ▶ www.tilastokeskus.fi/til/kvaa/2004/kvaa_2004_2004-09-27_tie_001.html

SUMMARY

The first Finnish Youth Parliament convened for an oral question hour in the Session Hall of Parliament House on Friday 15 May 1998. The Youth Parliament convened on the initiative of the Speaker of the Finnish Parliament, *Ms Riitta Uosukainen*, who accepted the proposal put forth by the President of the French National Assembly, *Mr Laurent Fabius*, in June 1997 to organise a Children's Parliament in the EU Member States.

From the very beginning, club activities in schools have constituted an integral part of the project. The parliament clubs in schools have discussed political issues, followed elections, studied legislation and participated in Municipal Council meetings. Clubs have been established in upper stage schools and the majority of club members were ninth class students. The topics discussed by parliament clubs are representative democracy, the history and the organisation of and the current procedure within the Finnish Parliament.

The parliament clubs in schools have provided their members with training on participation in the sessions of the Youth Parliament held every other year in Parliament House. The parliament clubs have both chosen the subjects to be discussed and formulated the questions to be put forth to various ministers.

The oral question hour of the Youth Parliament in 2004 was the fourth occasion of this type. Before that oral question hours have been arranged in 1998, 2000 and 2002.

In 1998, the number of schools that participated in the project was 83, while the figure for 2000 was 85. In 2002, the number of schools that indicated their interest in participating

was 84 of which 78 finally sent their representatives to the session of the Youth Parliament. The quantitative goal set for the project Youth Parliament 2004, i.e. extension of the scope of the activity to cover the age group as a whole, was not quite realistic. Reaching of the qualitative goal – engaging schools also in Northern and Eastern Finland – succeeded better. A total of 93 parliament clubs, schools or representative bodies registered for the parliamentary session. The number of clubs present at the session was 92. Already in November 2003, 112 parliament clubs had registered for the session, which shows quite a firm commitment to the project.

By mid-November, club leaders were provided with a package of information material containing

- ▶ A book about young people and their possibilities for influence, "Nuoret ja vaikuttaminen" (10 books/club)
- ▶ A book about the Finnish Parliament, "Suomen eduskunta"
- ▶ A brochure describing the legislative process in Finland, "Näin syntyy laki"
- ▶ Z Card of Parliament

The book about young people and their possibilities for influence was produced in 2003 particularly for the Youth Parliament project. Its composition allows it to be used in the education of senior classes and students at secondary level as well. The aim of the publication was to provide young people with basic data on the functioning and the activities of the public sector, the educational community, the business

sector and organisations so that they would understand that they through their own choices can contribute to shaping of both their own and our common future.

Two sets of information material were provided to the clubs on the Internet: An updated version of the basic material for the Youth Parliament, “*Nuorten parlamentti*”, and the web site Edusnet managed by Parliament.

The aforementioned sets of material, except the book about young people and their possibilities for influence, are available also in

Swedish. The updated version of the Youth Parliament material published on the web site was translated into Swedish.

Youth Parliament, 16 April 2004

The project Youth Parliament 2004 culminated in the session held in Parliament House on 16 April 2004. A total of 199 students participated in the oral question hour. The session was chaired by the Speaker, *Mr Paavo Lipponen*. The goal was that as many ministers as possible would be present. The Members of the

Program | Youth Parliament, 16 April 2004

08.00-	The front entrance door to Parliament House was being unlocked (last chance to come in at 10:00)
08.00-10.30	Breakfast in Parliament's cafeteria
09.00-10.30	Opportunity to participate in guided tours in Parliament House
09.30-10.15	Meeting with a political journalist in the auditorium (students representing the press) <ul style="list-style-type: none"> ▶ OPENING ADDRESS, Mr Rainer Hindsberg, Information Officer, the Finnish Parliament ▶ PARLIAMENT'S ROLE IN COMMUNICATION, Ms Marjo Timonen, Head of Information, the Finnish Parliament ▶ TO WORK AS A POLITICAL JOURNALIST AT A NEWSPAPER, Ms Martta Nieminen, Head of News Service, Helsingin Sanomat ▶ PRESS PHOTOS OF PARLIAMENT, Mr Markku Ulander, Lehtikuva
10.45-11.30	Rehearsal in the Session Hall (club members and students representing the press)
10.45-11.30	“The Finnish Parliament and the EU”, the auditorium (club leaders)
11.30-12.00	Break
12.00-13.00	Question hour in the Session Hall
13.05-14.30	Reception hosted by the Speaker in the Hall of State
14.30-	Possible meetings with MPs (clubs had contacted the MPs in advance)
-18.00	The front entrance door to Parliament House was being locked

Government were informed of this occasion mainly through Ms *Riitta Nevamäki*, Special Adviser to Prime Minister *Matti Vanhanen*.

The following Members of the Government were present:

- ▶ PRIME MINISTER
Matti Vanhanen
- ▶ MINISTER OF THE ENVIRONMENT
Jan-Erik Enestam
- ▶ MINISTER OF SOCIAL AFFAIRS AND HEALTH
Sinikka Mönkäre
- ▶ MINISTER OF JUSTICE
Johannes Koskinen
- ▶ MINISTER OF TRADE AND INDUSTRY
Mauri Pekkarinen
- ▶ MINISTER OF LABOUR
Tarja Filatov
- ▶ MINISTER OF THE INTERIOR
Kari Rajamäki
- ▶ MINISTER OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS
Leena Luhtanen
- ▶ MINISTER OF AGRICULTURE AND FORESTRY
Juha Korkeaoja
- ▶ COORDINATE MINISTER FOR FINANCE
Ulla-Maj Wideroos
- ▶ MINISTER OF HEALTH AND SOCIAL SERVICES
Liisa Hyssälä
- ▶ MINISTER OF EDUCATION
Tuula Haatainen
- ▶ MINISTER FOR FOREIGN TRADE AND DEVELOPMENT
Paula Lehtomäki
- ▶ MINISTER OF CULTURE
Tanja Karpela

Girls formed a clear majority among the members of the Youth Parliament. Also approx. 4–5 young people with immigrant background participated in the session (the figure is not exact because this was not particularly asked when registering).

The programme of the session day was developed so that a special educational event was organised for the students representing the press. A total of 80 journalist students participated in the session. One of them had a personal assistant because of a visual handicap.

The session of the Youth Parliament attracted massive amounts of positive publicity – the follow-up of the press coverage gave 113 hits.

The total number of questions put forth by parliament clubs was 190. The number of questions per club was limited to the number of club members present. All club leaders were informed of the procedure for selecting questions. In the spring of 2004, topical issues were as follows:

- ▶ Prerequisites for club activities in schools
- ▶ Homecoming hours for the children and the young
- ▶ The NATO
- ▶ Emissions trading
- ▶ Anti-personnel landmines
- ▶ Public figures as parliamentary candidates and their credibility

The subjects of the questions put forth at the sessions of the Youth Parliament have changed from the first years. Topical issues in the past were questions of local importance for the own

municipality but today's questions deal with themes of national, and even of global, interest, such as the current status of the world, safety aspects and environmental issues, which have become more topical themes also for the young. The questions put forth were well structured and adequate, but they thus revealed the fresh attitude of the young.

Two issues were subject of a vote in the Youth Parliament. The majority of the members of the Youth Parliament, 145, were in favour of keeping the vending machines for candy and beverages in schools while 40 members was against the proposal, and 13 abstained. Another issue that also was subject of a vote was the question whether the staying outdoors of children and young people in the evenings (after 10 p.m.) should be restricted by law. The proposal was clearly rejected by 169 to 28, while one abstained.

The oral question hour of the Youth Parliament was sent in live by the Finnish Broadcasting Company YLE.

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Heikki Rajala / Lehtikuva

OKTIIGEASSU

Nuoraid parlamentta vuosttas njálmálaš gažadandiibmu lágiduvvui riikkabeivviid dievasčoahkkinsáles bearjadaga miessemánu 15 beaivve 1998. Álgaga parlamentta ordnemis dagai riikkabeivviid ovdaolmmoš *Riitta Uosukainen*, guhte vástidii miehtemielalaččat geassemánus 1997 Fránkriikka riikkačoahkkima ovdaolbmo *Laurent Fabiusa* dahkan álgagii Mánáid parlamenttas, mii ollašuhatto EU-riikkain.

Fidnui lea álggu rájes laktásan fásta oassin oahppogierdodoaibma, mii lágiduvvo skuvllain. Parlamentagierddus leat oahpásman politihka áššegažaldagaide, čuvvon válggaid ja dutkan lálkaásahusa ja oassálastán gielddastivraid čoahkkimiidda. Oahppogierddut leat vuodduvuvvon badjedási skuvllaide, ja gierdduide leat eanaš oassálastán skuvlla 9. luohká oahppit. Gierdduin leat giedahallon demokratia, riikkabeailágádusa historjá, struktuvra ja dálá doaibmanvuohki.

Parlamentaoahppogierddut leat hárrjehan oassálastiid Nuoraid parlamenta - čoahkkimiidda, mat lágiduvvojit riikkabeivviin juohke nuppi jagi. Parlamentaoahppogierddut leat válljen fáttáid ja hábmen gažaldagaid, maid ovdanbuktet ministariidda.

Nuoraid parlamentta jagis 2004 lágiduvvon njálmálaš gažadandiibmu leai ortnegis njealját. Ovddit njálmálaš gažadandiimmut leat leamaš jagiin 1998, 2000 ja 2002.

J. 1998 fidnui oassálaste 83 skuvlla, jagi 2000 85 skuvlla, jagi 2002 fidnui almmuhedje iežaset 84 skuvlla, main Nuoraid parlamentta čoahkkimii sáddejedje ovddasteaddjiideaset 78 skuvlla. Nuoraid parlamentta 2004 –fidnu figgamušat meari beales eai biddjojuvvon áibbas realisttalaččat, dannego ulbmilin leai doaimma

olaheapmi oppa ahkeluohkkái. Kvalitatiivvalaš mihttomearri – doaibmangierdduid aktiveren maiddá Nuorta-Suomas ja Davvi-Suomas lihkestuvai buorebut. Čoahkkineavái almmuhedje iežaset oktii buot 93 rieggá, skuvlla dahje nuoraidovddastusa. Nammejabeaivve fárus ledje 92 oahppogierddu ovddasteaddjit. Skábmamánus 2003 mielde ledje almmuhan iežaset 112 gierddu, nu ahte čatnaseapmi prošehtii lea juo skábmamánus leamaš oalle nanus.

Gierdduid jodiheaddjiide čohkkejuvuvvi materiálapakeahhta, mii doaimmahuvvui skábmamánu beallemutto rádjái. Pakehttii gulle:

- ▶ Nuorat ja váikkuheapmi -girji
- ▶ Suoma riikkabeaivvit -girji
- ▶ Ná šaddá lálka -gihppa
- ▶ Z-card riikkabeivviin

Nuorat ja váikkuheapmi -preanttus buvttaduvvui jagi 2003 siste Nuoraid parlamenta -prošeavtta várás. Dat čállojuvvi nu, ahte dan lea vejolaš geavahit nu vuoddoskuvlla loahppaluohkain go nuppi dási oahpahasage. Prentosa mihttomearri lea addit vuodđodieđuid almmolaš sektora, skuvlaservodaga, ealáhusdoaimma ja organisašuvnnaid doaibmamis, vai nuorat ipmirdit, ahte sii válljemiideasetguin huksejit sihke iežaset ja oktasaš boahttevuoda.

Internetas oahppogierdduide fálljuvvojedje guokte materiála: Áigequovdiluhhton Nuoraid parlamenta -materiála, mii doaibmá Nuoraid parlamentta vuoddomateriálan, ja Edusnet, mii lea internet-fálaldat riikkabeivviid buvttadussan.

Ruotagillii leat fidnemis eará materiálat earret Nuorat ja váikkuheapmi -girji. Áigevuodiluhhton Nuoraid parlamenta -nehhtapublikášuvdna jorgaluvvui maiddái ruotagillii.

Nuoraid parlamenta -fidnu juvssai alimus muttu 16.4.2004 ordnejuvvon čoahkkaneamis riikkabeivviin. 199 nuora čoahkkanit njálmmálaš gažadandiibmui. Sága jođihii ovdaolmmoš *Paavo Lipponen*. Mihttomearrin lea, ahte mielde lea nu galle ministara go vejolaš. Stáhtaráđi lahtut ožžo dieđu dáhpáhusas oaiveministara *Matti Vanhanen* spesiálaveahkeheadji *Riina Nevamäki* bokte.

Stáhtaráđi lahtuin mielde ledje

- ▶ OAIVEMINISTAR
Matti Vanhanen
- ▶ BIRASMINISTAR
Jan-Erik Enestam
- ▶ SOSIÁLA- JA DEARVVASVUOĐAMINISTAR
Sinikka Mönkäre
- ▶ VUOIGATVUOHTAMINISTAR
Johannes Koskinen
- ▶ GÁVPE- JA INDUSTRIAMINISTAR
Mauri Pekkarinen
- ▶ BARGOMINISTAR
Tarja Filatov

Nuoraid parlamenta -beaivi 16.4.2004

8.00-	Riikkabeaiviesu váldouksa rabas (sisabohtin maŋemuštá dmu 10.00)
8.00-10.30	Iditborramuš riikkabeivviid káffelanjas
9.00-10.30	Vejolašvuolta oassálastit oahpistuvvon gallestemiide riikkabeaiviesus
9.30-10.15	Politiikalaš doaimmaheadji, riikkabeivviid auditorio (doaimmaheadjioahppit) <ul style="list-style-type: none"> ▶ RAHPAN, diehtjuohkki Rainer Hindsberg, Riikkabeaivvit ▶ RIIKKABEIVVIT DIEHTJUOHKKIN, diehtjuohkinhoavda Marjo Timonen, Riikkabeaivvit ▶ POLITIHKKA DOAIMMAHEADDJI BARGU AVISSAS, ođashoavda Martta Nieminen, Helsingin Sanomat ▶ OĐASGOVAT RIIKKABEIVVIIN, Markku Ulander, Lehtikuva
10.45-11.30	Hárjehusat dievasčoahkkinsáles (doaimmangierdduid oahppit ja doaimmaheadjioahppit)
10.45-11.30	»Riikkabeaivvit ja EU«, riikkabeivviid auditorio (doaimmangierdduid jođiheadjit)
11.30-12.00	Gaska
12.00-13.00	Gažadandiibmu dievasčoahkkinsáles
13.05-14.30	Ovdaolbmo vuostávdin stáhtasáles
14.30-	Vejolaš deaivvadeamit riikkabeaiolbmuiguin (oahppogierdu soahpá njuolgga riikkabeaiolbmuiin)
-18.00	Riikkabeivviid váldouksa giddejuvvo

- ▶ SISÁŠŠIIDMINISTTAR
Kari Rajamäki
- ▶ KOMMUNIKAŠUVDNAMINISTTAR
Leena Luhtanen
- ▶ EANA- JA VUOVDEDOALLOMINISTTAR
Juha Korkeaola
- ▶ NUBBI STÁHTARUHTAMINISTTAR
Ulla-Maj Wideroos
- ▶ VUOĐĐOBÁLVALUSMINISTTAR
Liisa Hyssälä
- ▶ OAHPAHUSMINISTTAR
Tuula Haatainen
- ▶ OLGORIIKKAGÁVPE- JA OVDDÁDUSMINISTTAR
Paula Lehtomäki
- ▶ KULTURMINISTTAR
Tanja Karpela

Nuoraid parlamentta ovddasteaddjiin čielga eanetlohku ledje nieiddat. Čoahkkimii oassálaste maiddáa nuorat sisafárrejeaddjid uogážiin, 4–5 olbmo. (Lohku lea eahpedárki, dannego ášši ii sierra jerrojuvvon almmuheami oktavuodas.)

Dievasčoahkkinbeaivve prográmma ovddiduvvui nu, ahte journalistaoahppiide lágaiduvvui iežasat oahpahusdílalašvuohta. Dievasčoahkkin ledje mielde 80 doaimmaheadjioahppi ja ovttá árisis leai veahkeheaddji oaidninváttu dihte.

Nuoraid parlamentta čoahkkin oáččui valjis miedas almmolašvuođa – čadahuvvon preassačuovvun attii oktiibuot 113 darveheami.

Parlamentaoahppogierddut dahke oktiibuot 190 jearaldaga – gažaldagaid mearri ráddjejuvvui nu, ahte iešgudet gierdu oáččui dahkat eanemustá nu galle jearaldaga, go

das ledje ovddasteaddjit sáles. Gažaldagaid válljenvuogádagas addojuvvui diehtu albmosit visot jodiheaddjiide. Jagi 2004 gidđat áigequovdilis jearaldagat ledje:

- ▶ skuvllaid oahppogierdodoaimma vejolašvuođat
- ▶ ruoktutboahhtináiggit
- ▶ NATO
- ▶ nuoskkidanluoittagávppašepmi
- ▶ juolgeveaga miinnát
- ▶ julgguševttohasat ja politihkalaš luohttámuš

Nuoraid parlamentta čoahkkimii ovddiduvvon jearaldagaid fáddáviidodat lea viidanán iežas ruovttugielddas Supmii ja maiddáa riikkaidgaskasaš globála gažaldagaide. Máilmmi dilli – dorvvolášvuođa- ja birasjearaldagat leat nuoraid máilmmis ain ovdežisge lassánan. Gažaldagat leat bures analyserejuvvon ja čielgejuvvon duogáža beales, masa lassin dain sáhttá vuohttit goittotge nuoraid varas oainnu.

Nuoraid parlamentta maiddáa jienastii guovtte gažaldagas. Parlamentta doarjui njálggus- ja virkkosmahttinjuhkamušautom áhtaid bisuheami skuvllain loguiguin 145–40. Gurrosa jienastedje 13 árisa. Jienastussii šattai maiddáa evttohus das, galggašii go lágain ráddjet mánáid ja nuoraid lihkaheami olgun eahkedis dmu 22 maññá. Evttohus gopmánii čielgasit loguiguin 169–28, gurrosa jienastii okta ovddasteaddji.

Nuoraid parlamentta njálmálaš gažadandiibmu sáddejuvvui televišuvnna bokte njuolggu vuolgahussan Yles.

VUÄNÕŠ

Vuössmõš Nuõri parlameent njäälmlaž kōõjtõsçiäss riáššeš ee'ttiikkää'dd tuuddištõmõškuärncest piätñac vue'ssmannu 15. peei'v 1998. Alttõõzz Nuõri parlameent riáššmõõžžâst tuejii Ee'ttiikkää'dd saaggjää'dteei Riitta Uosukainen, kää'tt va'sttii miõde'ld kie'ssmannust 1997 Franskjânnam meersåabbar saaggjää'dteei Laurent Fabiuks raajjâm alttõ'sse EL-jânnmin äiggavuažžum Päärnai parlameentâst.

Ha'ŋkkõ'sse lij ju'n algg ää'jest kuullâm, što škool liâ mie'ldd sie'brttuejjummuužžâst. Parlamenttsie'brin lij tobdtõttum politiik ä'sškõõčcmõõžžid, kiõččum vaalid di tu'tkkuum lää'jjiõtt'tõõzz da vuässõttum kää'ddvä'ldduum sääbbara. Sie'brid liâ raajjâm pââi'skooul škoolid da sie'brid liâ jäänmõssân vuässõttâm škooli 9. klaas mä'tt'tõõdi. Sie'brin lij kiõtt'tõllum jõnnaa'sšiikiõtt'tõõllâmvue'jinnalšem demokraad, ee'ttiikkää'ddstrooite'l histor, raajtõõzz da änn'jõžääi'j tuejjummušvue'jj.

Parlamenttsie'br liâ vuä'ppstam vuässõõđjid Ee'ttiikkää'ddest ää'nnem Nuõri parlameent ištõmõõžžid juõ'kk nu'bb ee'jj. Parlamenttsie'br liâ vaalsam aa'sšid di miállâm ministeerid ju'rddum kōõčcmõõžžid, juõõ'kkkaž parlamenttsie'br vuârsteez.

Ee'jjest 2004 riáššum Nuõri parlameent njäälmlaž kōõjtõsçiäss leäi loggõõggâst neelljad. Äiggsab njäälmlaž kōõjtõsçiäss liâ leammaš ee'jjin 1998, 2000 da 2002.

1998 ha'ŋkkõ'sse vuässõ'tte 83 škoolâd, ee'jjest 2000 85 škoolâd, ee'jjest 2002 ha'ŋkkõ'sse äälmtõ'tte 84 škoolâd, koin Nuõri parlameent ištõmõ'sše vuõlttee vōboršeekķez 78 škoolâd. Nuõri parlamentt

2004- ha'ŋkkõõzz mie'rrsaid täävtõõzzid jiâ šiõttääm aivv tuõđ mie'lddsânji, ko täävtõssân leäi tuejjummuužž vuällmõš puki ä'kkkla'sse. Vue'kkšõsnalšem täävtõs – sie'br virksmâttmõš o'nnsti pue'rben še Nuõrtt-Lää'ddjânnmest da Tâ'vv-Lää'ddjânnmest. Ištõmõšpeivva äälmtõ'tte õhttse'žže 93 sie'brred, škoolâd le'be šõddinuõrvōboršeekķed. Parlamentt pei'vven pâäi'ķest le'jje 92:t sie'br vōboršeekķed. Skamm'mannust 2003 mie'ldd le'jje äälmtõõttâm 112 sie'brred, tõ'nt čõõnõõttmõš ju'n skamm'mannust projektta lij leämmaš aabâs viõggâs.

Sie'brvuõi'ggeejaid no'rreš aauñspa'kat, koon tuäimmes skamm'mannu peä'llräjja mõõnee'st. Pa'ķkata ku'lle:

- ▶ Nuõr da vaikktõs – ķe'rjj (10 ķe'rjjed)
- ▶ Lää'ddjânnam ee'ttiikkää'dd – ķe'rjj
- ▶ Nääi't šâdd lää'kk – čuäjtõs
- ▶ Z-card ee'ttiikkää'ddest

Nuõr da vaikktõs -čuäjtõs ra'jješ ee'jj 2003 äi'ggen Nuõri parlamentt -projekt diõtt. Tõn ķe'rjteš nu'tt, što tõn vuäitt ää'nned nu'tt vuâdđškooul mãaimõsklaassin seämmanalla ämmatškoouli da lookkjiškoouli dno. mätt'tõõžžâst. Čõõdtummuužž täävtõssân lij u'vdde vuâdđteädaid takai vuu'd, škoolõhttõõzz, jie'llemvue'kkjääal da leettai tuejjummuužžâst nu'tt, što nuõr fi'ttje, što sij va'lljummuužžinez tuejje jiijez da õhttsa pue'ttiäi'j.

Sääi'mest u'vddeš sie'brid kue'htt aunnâz. Nuõri parlameent vuâddaunnen tuäimmsaž ääi'jpoddsazttum Nuõri parlamentt

– aunas di Edusnet, kää'tt lij Ee'ttiikkää'dd rajjum inter-seiddōs.

Ruocckioilin liä vuäžžmest jee'rab aunnáz grää'm gu Nuõr da vaikkōs -ke'rijj. Ääi'jpoddsazttum Nuõri parlamentt – säi'mmčüäjtōs jäärglä'tteš še ruocckio'lle.

Nuõri parlamentt -ha'ŋkkōs äjšmi njuhččmannu 16. pee'iv 2004 (16.4.04) riäššum ištīmō'sše ee'ttiikkää'ddest. 199 nuõrrád nõörá'tte njäämlaž kōõjtōsčii'asse. Maainstummuužž jää'dti saaggjää'dteei Paavo Lipponen. Täävtōssân lij, što pääi'k'â'lnn le'čči nu'tt mængg minister ko tuäjkkirsin â'stte lee'd. Riikksuävtōõžž vuäzzla vuäžžu teäd Nuõri parlameent peei'vest

vuõssmōsân vue'ivvminister *Matti Vanhanen* spesiaalvie'kkteeja *Riina Neuvamäki* pääi'k'.

Riikksuävtōõžž vuäzzlain pääi'k'â'nn le'jje:

- ▶ VUEI'VVMINISTER
Matti Vanhanen
- ▶ PIRRÕSMINISTER
Jan-Erik Enestam
- ▶ SOSIAL- DA TIÕRVÄSVUÕTTMINISTER
Sinikka Mönkäre
- ▶ VUÕIGGÄDVUÕTTMINISTER
Johannes Koskinen
- ▶ KAUPP- DA INDUSTRIAMINISTER
Mauri Pekkarinen

Nuõri parlamentt -pei'vv 16.4.2004

8.00–	Ee'ttiikkää'ddkuärnâc ouduhss äävai (sizzpuättmōš čiiâss 10.00 mōõnee'st)
8.00–10.30	Tue'lesveärr ee'ttiikkää'dd kää'ffpõõrtâst
9.00–10.30	Ee'ttiikkää'ddkuärnâc čuä'jtummuš vuässõõđ jid
9.30–10.15	Politiikklaž tuâimmteei, ee'ttiikkää'dd auditorio (saaggtuâjjeimätt'tõõđi) <ul style="list-style-type: none"> ▶ ÄÄVUMMUŠ, teädteei Rainer Hindsberg, Ee'ttiikkâ'dd ▶ EE'TTIKKÄ'DD TEÄÐTEEIJEN, teäd'tōssuu'rmōš Marjo Timonen, Ee'ttiikkâ'dd ▶ POLITIIK TUÄIMMTEEI TUÄJJ GA'ZEÄ'TÄST, Oođâssuurmōs Martta Nieminen, Helssen ga'zeä't ▶ OODÄSKAART EE'TTIKKÄÄ'DDEST, Markku Ulander, Ga'zeä'tkartt
10.45–11.30	Vaalmštõõttmōõžž tiuddištīmōškuärncest (sie'brneek'k da saaggtuâjjeimätt'tõõđi)
10.45–11.30	»Ee'ttiikkâ'dd da EL» ee'ttiikkää'dd auditorio (sie'brrvuõi'g'gjeeja)
11.30–12.00	Kõhtt
12.00–13.00	Kōõjtōsčiiâss tiuddištīmōškuärncest
13.05–14.30	Saaggjää'dteei vuâsttavälddmōš riikk'kuärncest
14.30–	Ee'ttiiklett'tõõttmōõžž (sie'brr suä'ppe vuõi'ggest meeree'ttkin]
–18.00	Ee'ttiikkää'dd ouduhss pijjât kïdd

- ▶ TUÄJJMINISTER
Tarja Filatov
- ▶ SIZZAA ŠŠIMINISTER
Kari Rajamäki
- ▶ JÄÄ'ÐTÖS- DA ČUÖJTÖSMINISTER
Leena Luhtanen
- ▶ MÄDD- DA MEÄ'CCTÄÄLLMINISTER
Juha Korkeaoja
- ▶ NU'BB RIIKKVÄÄ'RAIMINISTER
Ulla-Maj Wideroos
- ▶ VUÄÐKÄÄZZKÖSMINISTER
Liisa Hyssälä
- ▶ MÄTT'TÖSMINISTER
Tuula Haatainen
- ▶ ÄLGGJÄNNAMKAUPP- DA OUDÄSVIIKKMÖŠ-
MINISTER Paula Lehtomäki
- ▶ KULTTUURMINISTER
Tanja Karpela

Nuõri parlameent vöböršeeĸĸin jeän'böš le'jje niõd. Ištmmõ šše vuäsõ'tte še jännmasi'rddituäksa nuõr, 4–5 persoon. (lääkk i'llakku nu'tt tä'rĸĸ, gu ää'sš jä kōõččäm tää'rĸben äälmtōõttäm ääi'j).

Tiuddištmmõšpei'v programm ooudäsvi'ĸkeš nu'tt, što saaggtuäjjei-mätt'tōõ'jid reäššeš jiijez škooultōspoodd. Tiuddištmmõžžäst le'jje mie'ldd õhtte'žže 80 saaggtuäjjeimätt'tōõdi da ooutest vöboršeeĸĸest leäi vie'ĸĸteeja vue'innemmäai'n mäi'nest.

Nuõri parlameent ištmmõš vuäžžai jiännai mie'ttmiõllsanallšem čōõdtōõžž – tuejjuum ga'zeä't'tĸiõččmõš uu'di õhtte'žže 113 appõõz.

Kōõččmõõžžid parlamenttsie'br tuejje õhtte'žže 190 - kōõččmõõžžii mie'rid rää'jteš

ti'nt-aa, što kää't-a sie'br vuäžžai tuejjeed jäänmõsân nu'tt mängg kōõččmõššäd, gu sie'brest liä ee'ttiĸ kuärncest. Kōõččmõõžžii va'lljeemmõõntõõlmest teädteš vuõ'ggest pukid vuõ'i'ggeejaid. Ee'jj 2004 keädä ääi'jpoddsä kōõččmõõžž le'jje:

- ▶ škoouli sie'brtuejjuumuužž oudldõõz
- ▶ domoipue'ttemäi'j
- ▶ NATO
- ▶ piäzztõskaupp
- ▶ mäddviõggimiin
- ▶ takaiee'ttiĸ da politiikklaž na'ddjõs

Nuõri parlameent ištmmõõžžin čuäjtum kōõččmõõžžii ä'sšpirrõs lij veiddnam jiijez dämmkää'ddest Lää'ddjännma da meeraikõskksaid takaimaai'lm kuõskki kōõččmõõžžid. Maai'lm vue'ĸĸ – staanvuõtt-da pirrõskōõččmõõžž liä nuõri maai'lmest tuäljõõžžäst lãssnam. Kōõččmõõžž liä puärast bie'ĸĸ'ĸõttum da tuäkk'kõttum, koon lää'ssen tõin lij lookkãmnalla kuuitãg nuõri vöörãs vuei'nnemnãll.

Nuõri parlamentt še jiõnnsti kuõ'i'test kōõččmõõžžäst. Parlamentt kãntti njälggssi- da limonaad-jiõččtuäimmsažmašina ruõkkmõõžž škooulin lääggjin 145–40.

Tu'sšen jiõnnste 13 vöboršeeĸĸed. Jiõnnstõ'sse mõõni še u'vddum alltõs tõ'st, õõugec-a lää'jjin rää'jted päärnai da nuõri liikkummuš älggan jeä'kkaai mãŋŋa čiãss 22:test. Alltõš kãmmni lääggjin 169–28, tu'sšen jiõnnsti õhtt vöboršek.

Nuõri parlameent njäälmlaž kōõjtõsčiãss snimmeš pääi'ĸ ä'lnn da televiõititš vuõigg vuõlttõssân Ylest.

LIITE 1 PÄIVÄJÄRJESTYS

NUORTEN PARLAMENTTI
PERJANTAINA 16. HUHTIKUUTA 2004
KELLO 12-13

Päiväjärjestys

Suullinen kyselytunti

- ▶ PÄÄMINISTERI
Matti Vanhanen
- ▶ YMPÄRISTÖMINISTERI
Jan-Erik Enestam
- ▶ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERI
Sinikka Mönkäre
- ▶ OIKEUSMINISTERI
Johannes Koskinen
- ▶ KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERI
Mauri Pekkarinen
- ▶ TYÖMINISTERI
Tarja Filatov
- ▶ SISÄASIAINMINISTERI
Kari Rajamäki
- ▶ LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERI
Leena Luhtanen
- ▶ MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERI
Juha Korkeaoja
- ▶ TOINEN VALTIOVARAINMINISTERI
Ulla-Maj Wideroos
- ▶ PERUSPALVELUMINISTERI
Liisa Hyssälä
- ▶ OPETUSMINISTERI
Tuula Haatainen
- ▶ ULKOMAANKAUPPA- JA KEHITYSMINISTERI
Paula Lehtomäki
- ▶ KULTTUURIMINISTERI
Tanja Karpela

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

KUVA: Pekka Sakki / Lehtikuva

Parlamenttikerhot tekivät valtioneuvoston jäsenille yhteensä 190 kysymystä. Monet niistä käsittelivät samoja aihepiirejä, ja koska kyselytunnin aikana ehditään käsitellä vain noin kaksikymmentä kysymystä, on kysymysten määrää jo tässä vaiheessa jouduttu rajoittamaan. Puhemies tulee kyselytunnin aikana valitsemaan esitettävät kysymykset alla olevasta luettelosta.

Julkiset palvelut tulevaisuudessa

Esko Juutinen, Hatsalan klassillinen koulu, Kuopio

Koululaisten terveellisten ruokailutottumusten edistäminen

Riikka Ryhänen, Arppen koulu, Kitee

Yksityisyyden suoja

Toni Kortelainen, Pielisjoen koulu, Joensuu

Poliisin tavoitettavuus

Juha Härkönen, Puistolän peruskoulu, Helsinki

Erialaisten äänitelevyjien verotus

Visa Kananoja, Jalasjärven yläaste, Jalasjärvi

Internet-yhteydet

Lassi Mäki-Valkama, Seinäjoen lyseo, Seinäjoki

Uusien äänestystapojen kehittäminen

Petri Koivisto, Toholammin yläaste, Toholampi

Kiina-ilmio

Jannika Ranta, Vähänkyrön yläaste, Vähäkyrö

Öljyn käytön rajoittaminen

Nadja Volossina, Haapamäen yhteiskoulu, Haapamäki

Koulujen kieltenopetuksen tehostaminen

Milla Jantunen, Jyväskylän normaalikoulu, Jyväskylä

Autoverotus ja ympäristöhaitat

Kasper Summanen, Tapiolan koulu, Espoo

Vankeustuomiot Suomessa

Anna-Leena Reinonen, Opintien koulu, Loimaa kk

Nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Minna Lahesmaa, Puolalanmäen koulu, Turku

Poliisin toimivaltuudet

Aimi Hamberg, S:t Olofsskolan, Åbo

Häkkikanaloiden kieltäminen EU-maissa

Eeva Asikainen, Eurajoen yhteiskoulu, Eurajoki

Eläinsairaaloiden määrä

Annika Korhonen, Kokemäen yhteiskoulu, Kokemäki

Yliopistojen opiskelijavalinnat

Tero Lagerbom, Länsi-Porin yläaste, Pori

Nuorten kotiintuloajat

Heli Wilska, Lopen yläaste, Loppi

80 kilometrin nopeusrajoituksen palauttaminen

Miia Prinkkilä, Pohjolanrinteen koulu, Riihimäki

Ympäristökasvatus kouluissa

Heidi Blom, Alppilan yläaste, Helsinki

Handsfree-laitteiden käyttö

Mia Tohka, Ehnroosin koulu, Mäntsälä

Autokouluopetus kouluihin

Emil Berghem, Hakarinteen koulu, Tammisaari

Liikunnan osuus lukion opetus-suunnitelmassa

Jari Partanen, Kauppis-Heikin koulu, Iisalmi (Peltosalmi)

Suomen turvallisuuspoliittinen linjaus

Enni Vainio, Sepän koulu, Kirkkonummi

Lapsilisäikärajan nostaminen

Noora Simolin, Mukkulan peruskoulu, Lahti

Nuorten psykoterapia

Ieva Kovarskyte, Resson peruskoulu, Helsinki

Alkoholiveron alentaminen 1.3.2004

Eeva-Maria Ranta, Anna Tapion koulu, Aitoo

Voiko muoti ohittaa hyvät käytöstavat?

Tiia-Mari Lahdenperä, Sylvään koulu, Vammala

Uskonnolliset symbolit kouluissa

Ralf-Erik Friman, Ylöjärven nuorisooedustajisto, Ylöjärvi

Maahanmuuttajien työllisyyskoulutus

Nadja Marjomaa, Kesämäenrinteen koulu, Lappeenranta

Suomenlahden öljykuljetukset

Lauri Heimala, Virolahden yläaste, Virolahti

Lapsilisien tasokorotukset

Marjaana Häyrynen, Kerimäen yläaste, Kerimäki

Kehitysyhteistyömäärärahojen taso

Jussi Svartström, Helsingin normaalilyseo, Helsinki

Kouluruokailu

Toni Hömppi, Länsimäen koulu, Vantaa

Kansalaisten kuuleminen

Antti Kinnunen, Maikkulan yläaste, Oulu

Urheilijoiden avustukset

Jiri Lapinoja, Merikadun koulu, Raahe

Metsästysoikeuden rajoittaminen

Mari Orjasniemi, Ounasvaaran yläaste, Rovaniemi

Saamelaiskulttuurin säilyttäminen

Tiia Semenoff, Sevettijärven koulu, Ivalo

Pankkiautomaattien setelikoot

Casimir Tallqvist, Högstadiet Svenska normallyceum, Helsingfors

Aavikoituminen ympäristöriskinä

Maria Hemming, Tapiolan koulu, Espoo

LIITE 2 ISTUMAJÄRJESTYS

Nuorten parlamentti 16.4.2004

PÄIVI LEHTINEN	MARJAANA HÄYRINEN	EERO INKERI	RALF-ERIK FRIMAN	JOONAS MATTSON	IRINA TAPOLA	VILI MÄKINEN	HEIDI HERTTELL	ELINA LAHTINEN
KERIMÄEN YLÄASTE			YLÖJÄRVEN NUOR.EDUSTAJISTO		NOKIAN NUORISOKESKUS		KAUKAJÄRVEN KOULU	

SANTTU JAakkola	KÄTHE YODER	KATARINA KOIVUNIEMI	TIIA-MARI LAHDENPERÄ	AINO KORRI	JANI ILOMÄKI	LAURA VIRTANEN	KAROLIINA JAakkola	HELI WILSKA
TAMPEREEN NUORISOFOORUMI		SYLVÄÄN KOULU		ORIVEDEN NUOR.VALTUUSTO		ORIMATTILAN YLÄASTE		LOPEN YLÄASTE

ENNI NIEMINEN	MINNA KOSKELA	NORA MUSTO	JENNI SALMINEN	MIKKO MÄKELÄ	NADJA MARJOMAA	MILLA KUUSIMÄKI	NADJA VOLOSSINA
VEHKALAHDEN KOULU		KIMPISEN KOULU		KESÄMÄENRINTEEN KOULU		HAAPAMÄEN YHTEISKOULU	

EEVA ASIKAINEN	SEPPÖ RUOSTEMAA	JANIINA JALONEN	ILKKA KOIRANEN	NOORA SIIVONEN	EMMIILINA LUOSTARINEN	KOCHAR MAHMUDI
EURAJOEN YHTEISKOULU		ARONAAHTEN PERUSKOULU		TURUN LYSEON KOULU		

EMMI LEPPÄNEN	NOORA SIMOLIN	HELI SAARI	ANNIINA KESO	NIA KORPELA	HENRI ILANEN
MUKKULAN PERUSKOULU		KARAN KOULU		HÄMEENLINNAN YHTEISKOULU	

KRISTA LAPPALAINEN	JANI PARTANEN	TAAVI TAPANINEN	TATU PUUSTIINEN	HENRIK MIKKONEN
KAUPPIS-HEIKIN KOULU				

HELJÄ KALLIO	SAMI LEINO	HANNES LEVÄNSUO	VILMA TUOMINEN
HARJUNRINTEEN KOULU		RAUMANMEREN PERUSKOULU	

TERO LAGERBOM	MIRKA KINNUNEN	JUUSO MIKKONEN
LÄNSI-PORIN YA		POHJOIS-PORIN KOULU

MIRO-TOMMI TUUTIJARVI	TIIA SEMENOFF	JENNI KOSKELA	REETTA NURMIHAKI	HEINI IMMONEN	JONNA KOVURANTA	TAIVI SAARI
SEVETILÄN YLÄASTE		SEVIR YLÄASTE		HEPOLAN KOULU		
ANDRII AHONEN	MARI ORJASNIEMI	JONNA KOVURANTA	HEINI IMMONEN	SARA MALINEN	MARI MÖLÄNEN	
OHJALSVARAN YLÄASTE			KÄTÖLÄHDEN KOULU			
ANTTI KINNUNEN	JUHO STENUDD	AYNE HAAPANIEMI	JIRI LAPIROJA	NOORA RAINA	KAISLA LAURILA	MARJO KALLIO
MAKKOLAN YLÄASTE		HEIKKADUN KOULU		KEHPELEEN NUORISOPTOMI		JENNI HAKOVIRTA
ANETTA RAIVO	SUVIANNA TUONSTO	MILLA JANTUNEN	JYVÄSKYLÄN NORMAALKOULU	EIJA SOINI	JUHA SUURONEN	SANNA JANHONEN
JYVÄSKYLÄN NORMAALKOULU		JYVÄSKYLÄN NORMAALKOULU		LIEVET DORREN YLÄASTE		KAROLIINA LOHNIIVA
LASSI MÄKI-VALKAMA	SAMULI NISSILÄ	MAARIA NIKURIN	PETRI KOIVISTO	JANNIKA RANTA	TOMI NIEMELÄ	SAMI KÄÄRIÄINEN
SEINÄJOEN LYSEO		TOHOLOAHNIN YLÄASTE		VÄHKYRÖN YLÄASTE		SUSANNA KILTO-MÄKI
MIKKO LINDGREN	TONI KORTELAINEN	HEINI PARIYAINEN	JENNI MUTTONEN	RIIKKA RYHÄNEN	VISA KANANOJA	JAAKKO PIHLIJA
RUMAH LYSEON PERUSKOULU		PIELISJÄRVEN KOULU		ARPPEN KOULU		JAAKKO PIHLIJA
JUHA HEIKKILÄ	ELMERI HELANDER	LJURA LEPPÄHAARA	MARJAANA NOKKA	LÄURI HEIMALA		
NUPPELÄNHAARAJUR KOULU		JOKIVÄSKEN KOULU		VIROLANDIN YLÄASTE		

ALISA MYLLYNPÄÄ	SAMI SALOMÄKI	JENNI TUOMAINEN	SUPPHATRA JANPHON	JUHA HEIKKILÄ	ERMO INKEROINEN	ANNA-LEENA REINONEN	SUSANNA AHOLA	ANTTI VEPSÄLÄINEN
KAARILAN KOULU		HATANPÄÄN KOULU		OPINTIEN KOULU			NÖYKKIÖN KOULU	

RITA INKILÄINEN	EEVA-MARIA RANTA	OONA RISSANEN	TUUKKA TYNKKÄNEN	MARIA HEMMING	OLLI ROPPONEN	KASPERI SUMMANEN	HEIDI HERTELL	ELINA LAHTINEN
ANNA TAPION KOULU		SALPAUSSELÄN PERUSKOULU		TAPIOLAN KOULU				KARAKALLION KOULU

ONERYA KÄRKKÄINEN	MIIA PRINKKILÄ	JANITA SIHTO	H-R HIRVONEN	MIKKO LEHTINEN	LAURI LEHTONEN	EMMA KROPSU	EERO OKSANEN
POHJOLANRINTEEN KOULU		RIIHENMÄEN KOULU		RAJAMÄEN YLÄASTE		KASAVUOREN KOULU	

ANNAMARI ALANNE	TIINA SOLLO	TOBIAS YLÖMÄKI	HEIDI PAJAKARI	ENNI VAINIO	ELIAS ERÄMAJA	MARKUS KARJALA
ITTALAN KOULU		SEPÄN KOULU		MYLLYHARJUN KOULU		

ANNIKA KORHONEN	LOTTA HAKUNI	HELENA ENGLUND	VALTTERI ANTTILA	JANNICA JUSSLIN	ANNIKA MARKKU
KOKEMÄEN YHTEISKOULU		RUUSUVUOREN KOULU		MYLLYMÄEN KOULU	

ESKO JUUTINEN	SIRU MERIAHO	HILKKA PALDANIUS	JANNE PIILONEN	MEERI SAKSMAN
HATSALAN KLASSILLINEN KOULU				

MARINA KARAVATSKI	MINNA LAHESMAA	SONJA LEHTINEN	JASMINE SKÖN
PUOLALANMÄEN KOULU			

JENNI RAJALA	MINNA ALENIUS	ANTTI-JUSSI LEHTINEN
POHJANLINNAN KOULU	KUNINKAANMAAN KOULU	KIUKAISTEN YHTEISKOULU

HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	
HABIBA ALI	ARTTU JOKELA	SUSANNA HAAPALAINEN	TONI HÖMPPI
KARAKALLION KOULU		LÄNSIMÄEN KOULU	
SARI LAHTINEN	INKA TUONINEN	EERO AHOTUPA	KATARINA VIKMAN
HÄRKÄVÄNHAAN KOULU		JÄRNEVELDITIN KOULU	
MAARET LAUNIS	SUVI NIEMINEN	JUHA HÄRKÖNEN	JUHA HAUTALA
PUUSTOLAN PERUSKOULU		JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULU	
SILJA KERÄNEN	NEEA JUKARAINEN	JUSSI SVARTSTRÖM	LIISA TUHKANEN
HELSINGIN NORMAALILYSEIO		RESSUN PERUSKOULU	
SANDO NUOLLIJARVI	DEKKO MÄKINEN	HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN
ALPILAN YLÄASTE		HATANPÄÄN KOULU	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
TUULI SALO	MIA TOHKA	MATIAS KALLIO	OLLI GUNST
EHRIBÖÖN KOULU		HÖGSTÄDIESKOLAN SKOLA LÖNGBÄN	
HEIDI BLOM	JENNA HAKKARAINEN	EMIL BERGHEM	LENA LINDBERG
HÄTÄNKYLÄN KOULU		MAKARIINTEEN KOULU & HÖJDENS SKOLA	
PETRI HEISKANEN	MERI KAJAS	KATJA KUJANDÄÄ	RIKU MAENPÄÄ
ESPOONLANDEN KOULU		ESPOON YHTEISLYSEION KOULU	
MARGIT TRYGG	CASINUR TALLOVIST	THERESA SCHRECK	ENILIA HYTONEN
HÖGSTÄDIESKOLAN SVENSKA NORMALYCEUM		LYCEEPÄRSENS SKOLA	

KERHOKESKUS
- KOULUTYÖN TUKI

